

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen skenaariotarkastelu

Neljä skenaariota vuoteen 2050

Uudenmaan liiton julkaisu C 105 - 2025

Kuvailulehti

Julkaisun nimi

Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen skenaariotarkastelu – Neljä skenaariota vuoteen 2050

Julkaisijat

Uudenmaan liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tekijä

Capful

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisuja C 105

Julkaisu aika

2/2025

ISBN

978-952-448-617-0

ISSN

2342-1363

Kieli

suomi

Sivuja

53

Tiivistelmä

Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liitot toteuttivat yhteisen skenaariotyön, jonka tarkoituksena oli hahmottaa maakuntien vaihtoehtoisia tulevaisuuksia vuoteen 2050 asti. Työhön osallistui myös kymmeniä edustajia kummankin maakunnan alueelta.

Vaihtoehtoiset tulevaisuudet tiivistettiin neljään skenaarioon: 1) Globaalin teknologian ehdoilla, 2) Euroopan renessanssi, 3) Näivettymisestä hyvinvointitalouteen ja 4) Pakolaiset ja polarisaatio. Skenaariot rakentuvat maakunnille merkittävien trendien ja epävarmuustekijöiden pohjalta. Skenaarioissa esiin nousevat esimerkiksi geopolitiikka ja turvallisuusympäristö, Euroopan kehitys ja asema, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja vihreä siirtymä, ekologinen kestävyyskriisi ja resurssiniukkuus, energiamurros, teknologiakehitys, työelämän murros, alueellinen kehitys ja elinvoima, kulttuurin ja arvojen muutokset sekä terveyden ja hyvinvoinnin tulevaisuus.

Skenaarioiden rakentamisen jälkeen tarkasteltiin skenaarioiden merkitystä ja vaikutuksia kummallekin maakunnalle sekä maakuntien välisiä eroja. Työssä tunnistettiin maakuntakohtaisesti skenaarioiden aiheuttamat tärkeimmät mahdollisuudet ja niiden hyödyntämiseen liittyvät toimenpiteet. Lisäksi tunnistettiin tärkeimmät uhat ja niiden ehkäisemiseen tai niihin sopeutumiseen liittyvät toimenpiteet. Skenaariotyön johtopäätöksinä syntyi toimenpiteitä, joihin maakuntien tulisi panostaa menestyäkseen riippumatta toteutuvasta tulevaisuudesta. Nämä toimenpiteet ottavat kantaa esimerkiksi kansainväliseen yhteistyöhön, vihreään siirtymään, varautumiseen, saavutettavuuteen, elinkeinoelämään, koulutukseen ja tasa-arvoon.

Presentationsblad

Publikation

Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen skenaariotarkastelu – Neljä skenaariota vuoteen 2050 (Nylands och Norra Österbottens gemensamma scenariogranskning – Fyra scenarion fram till år 2050)

Utgivare

Nylands förbund och Norra Österbottens förbund

Författare

Capful

Seriens namn och nummer

Nylands förbunds publikationer C 105

Utgivningsdatum

2/2025

ISBN

978-952-448-617-0

ISSN

2342-1363

Språk

finska

Sidor

53

Sammanfattning

Nylands och Norra Österbottens förbund genomförde tillsammans ett scenarioarbete som hade som syfte att gestalta landskapens alternativa framtidssyner fram till år 2050. I arbetet deltog också tiotals representanter från båda landskapens intressentgrupper.

De alternativa framtidssynerna sammanfattades i fyra scenarion: 1) På villkor av den globala teknologin, 2) Den europeiska renässansen, 3) Från tynande tillvaro till välfärdsekonomi och 4) Flyktingar och polarisering. Dessa scenarion bygger på de trender och osäkerhetsfaktorer som är av betydelse för landskapen. I scenariona lyfts fram till exempel geopolitiken och den säkerhetspolitiska omgivningen, Europas utveckling och ställning, klimatförändringens konsekvenser och den gröna omställningen, den ekologiska hållbarhetskrisen och resursknappheten, energiomställningen, den tekniska utvecklingen, omvälvningarna i arbetslivet, den regionala utvecklingen och livskraften, förändringarna i kulturen och värdena samt framtiden för hälsa och välfärd.

Efter skapandet av scenariona granskades scenarionas betydelse och konsekvenser för båda landskapen samt skillnaderna mellan landskapen. I arbetet identifierades de viktigaste möjligheterna från scenariona i respektive landskap och åtgärder för att utnyttja dem samt de viktigaste hoten och åtgärder för att förebygga dem eller anpassa sig till dem. Som slutsatser i scenarioarbetet var de åtgärder som landskapen bör satsa på för att ha framgång, oberoende av den framtid som förverkligas. Dessa åtgärder tar ställning till exempel till internationellt samarbete, grön omställning, beredskap, tillgänglighet, näringslivet, utbildning och jämlikhet.

Sisällysluettelo

Johdanto ja lukuohje

Osa 1: Neljä skenaariota tulevaisuuteen – Skenaariot ja niiden vaikutukset Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla

Osa 2: Maakuntien väliset erot skenaarioissa

Osa 3: Johtopäätökset

Johdanto ja lukuohje

Uudenmaan liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto toteuttivat yhdessä skenaario-, ennakointi- ja strategiatyöhön erikoistuneen Capfulin tukemana yhteisen skenaariotarkastelun syksyn 2024 ja talven 2025 aikana. Työhön osallistui maakuntien liittojen ja Capfulin lisäksi kymmeniä edustajia kummankin maakunnan sidosryhmistä. Kiitämme kaikkia työhön osallistuneita arvokkaasta panoksesta.

Skenaariotarkastelun tavoitteena oli 1) muodostaa näkemys Pohjois-Pohjanmaan ja Uudenmaan mahdollisista tulevaisuuksista pitkällä aikavälillä rakentamalla loogiset ja ajattelua haastavat skenaariot vuoteen 2050 ja 2) näiden avulla ennakoida alueiden tulevaa toimintaympäristöä, analysoida vaihtoehtoisten tulevaisuuksien vaikutuksia ja niistä kumpuavia mahdollisia toimenpiteitä maakunnille ja niiden eri toimijoille.

Tämä skenaariotarkastelun loppuraportti sisältää kolme osaa. Osassa 1 kuvataan neljä skenaariota vaikutuksineen. Yhteenvetojen ja erilaisten vertailujen lisäksi osiosta löytyy kunkin skenaarion yksityiskohtaiset kuvaukset sekä niiden vaikutukset Uudellemaalle ja Pohjois-Pohjanmaalle. Osa 2 tiivistää skenaarioiden erot maakunnille ja osa 3 työn johtopäätöksinä ne toimenpiteet, joihin maakunnissa tulisi panostaa riippumatta toteutuvasta tulevaisuudesta.

Skenaariot kuvaavat vaihtoehtoisia, mahdollisia tulevaisuuden maailmoja vuoteen 2050 asti sekä näiden vaikutuksia Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Ne eivät ole ennusteita ja on hyvä huomata, ettei yksikään skenaario todennäköisesti toteudu sellaisenaan, vaan tulevaisuus sisältää aina piirteitä erilaisista skenaarioista. Kaikki skenaariot sisältävät – lukijan näkökulmasta riippuen – enemmän tai vähemmän sekä toivottavia että ei-toivottavia kehityskulkuja; erilaisia tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Skenaariot ovat myös tarkoituksellisesti kärjistäviä, eli niissä on pyritty korostamaan keskenään erilaisten tulevaisuuden merkittävien kehityskulkujen vahvistumista voimakkaasti. Näin ne toimivat parhaiten strategiatyön, kehittämistyön ja muiden tulevaisuuden suunnitelmien pohjana.

Skenaariotyön prosessi ja menetelmät

Vaihe 1:

- Skenaariotyön fokuksen määrittäminen
- Asiantuntijoita ja sidosryhmiä osallistava skenaariokysely

Vaihe 2A:

- Kyselyn analyysi
- Asiantuntijoiden ryhmäkeskustelut
- Aineistoanalyysit
- Keskeisten muutostekijöiden priorisointi

Vaihe 2B:

- Tulevaisuustaulukon rakentaminen keskeisistä epävarmuuksista ja kehitysvaihtoehtojen kuvaus

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Maailmantalouden kehitys	Maailmantalouden kasvun hidastuminen	Maailmantalouden kasvun jatkuminen	Maailmantalouden kasvun nopeutuminen	Maailmantalouden kasvun pysähtyminen	Maailmantalouden kasvun kääntäminen	Maailmantalouden kasvun voimistuminen	Maailmantalouden kasvun heikentyminen	Maailmantalouden kasvun loppuminen	Maailmantalouden kasvun kääntäminen	Maailmantalouden kasvun voimistuminen
Ilmastonmuutos	Ilmastonmuutoksen hidastuminen	Ilmastonmuutoksen jatkuminen	Ilmastonmuutoksen nopeutuminen	Ilmastonmuutoksen pysähtyminen	Ilmastonmuutoksen kääntäminen	Ilmastonmuutoksen voimistuminen	Ilmastonmuutoksen heikentyminen	Ilmastonmuutoksen loppuminen	Ilmastonmuutoksen kääntäminen	Ilmastonmuutoksen voimistuminen
Liikenne ja saavutettavuus	Liikenne- ja saavutettavuuden parantuminen	Liikenne- ja saavutettavuuden jatkuminen	Liikenne- ja saavutettavuuden nopeutuminen	Liikenne- ja saavutettavuuden pysähtyminen	Liikenne- ja saavutettavuuden kääntäminen	Liikenne- ja saavutettavuuden voimistuminen	Liikenne- ja saavutettavuuden heikentyminen	Liikenne- ja saavutettavuuden loppuminen	Liikenne- ja saavutettavuuden kääntäminen	Liikenne- ja saavutettavuuden voimistuminen
Alueellinen kehitys	Alueellisen kehityksen hidastuminen	Alueellisen kehityksen jatkuminen	Alueellisen kehityksen nopeutuminen	Alueellisen kehityksen pysähtyminen	Alueellisen kehityksen kääntäminen	Alueellisen kehityksen voimistuminen	Alueellisen kehityksen heikentyminen	Alueellisen kehityksen loppuminen	Alueellisen kehityksen kääntäminen	Alueellisen kehityksen voimistuminen
Alueellinen yhteistyö ja kehitys	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen parantuminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen jatkuminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen nopeutuminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen pysähtyminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen kääntäminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen voimistuminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen heikentyminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen loppuminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen kääntäminen	Alueellisen yhteistyön ja kehityksen voimistuminen
Hyvinvointi ja palvelut	Hyvinvoinnin ja palvelujen parantuminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen jatkuminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen nopeutuminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen pysähtyminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen kääntäminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen voimistuminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen heikentyminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen loppuminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen kääntäminen	Hyvinvoinnin ja palvelujen voimistuminen
Geopolittinen ja kansainvälisyys	Geopolittisen ja kansainvälisyyden parantuminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden jatkuminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden nopeutuminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden pysähtyminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden kääntäminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden voimistuminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden heikentyminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden loppuminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden kääntäminen	Geopolittisen ja kansainvälisyyden voimistuminen

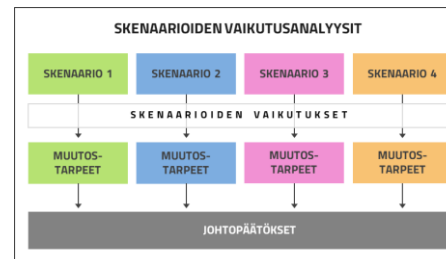
Vaihe 3:

- Skenaarioiden luonnosten rakentaminen ulkoisen toimintaympäristön kehityksestä
- Skenaariotyöpaja
- Skenaarioiden konkretisointi ja tarinallistaminen

Vaihe 4:

- Mitä skenaariot tarkoittavat maakunnille ja niiden toimijoille?
- Skenaariotyöpaja
- Skenaarioiden mahdollisuudet ja uhat

Vaihe 5:

- Suositukset ja johtopäätökset
- Loppuraportointi
- Tulosten julkistus

**Osa 1:
Neljä skenaariota
tulevaisuuteen**

Neljä skenaariota vuoteen 2050

Skenaario 1

Globaalin teknologiakehityksen ehdoilla

Maailma kokee nopean teknologisen kehityksen aikakauden, joka on myös merkittävin tekijä ilmastokysymysten ratkaisemisessa. Suuryritysten valta kasvaa ja yritysten sääntelyä kevennetään merkittävästi. Suomessa yleinen elintaso nousee ja yksilökeskeisyys lisääntyy voimakkaasti kilpailuhenkisessä yhteiskunnassa.

Skenaario 2

Euroopan renessanssi

EU kehittyy kohti liittovaltion kaltaista toimijaa Yhdysvaltain ja Kiinan kamppaillessa sisäpoliittisten ongelmien kanssa. Ilmastonmuutokset vaikutukset ovat vakavia. Suomen talous kasvaa ja se löytää paikkansa Euroopan arvoketjuissa. Hyvinvointi lisääntyy ja yhteiskunnan jännitteet vähenevät.

Skenaario 3

Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

EU ajautuu pysähtyneisyyden tilaan ja Yhdysvallat ja Kiina porskuttavat valovuosia Euroopan edellä. Suomessa aletaan tavoitella talouskasvun ohella hyvinvointitaloutta. Tämä muuttaa yhteiskuntaa aiempaa sopuisammaksi ja polarisaatio vähenee. Väestön ikääntyminen, heikko huoltosuhde ja matala talouskasvu pysyvät kuitenkin merkittävinä haasteina.

Skenaario 4

Pakolaiset ja polarisaatio

Maailma kärsii voimakkaasta epävakaudesta ja EU:n toimintakyky heikkenee. Ilmastonmuutos tekee laajoista alueista asuinkeelvottomia. Populistiset ja kansallismieliset liikkeet vahvistuvat talouskriisin ja pakolaisvirtojen takia. Suomen väestö kasvaa ja yhteiskunnan polarisaatio lisääntyy. Jännitteitä esiintyy väestöryhmien, koulutustasojen ja sukupuolten välillä.

Skenaarioiden tiivistelmät

Skenaario 1

Globaalin teknologian ehdoilla

Nopea teknologinen kehitys vaikuttaa läpileikkaavasti koko maailmaan ja yhteiskuntiin.

Suurvaltojen yhteistyö lisääntyy ja maailma on avoin.

Suuryritysten valta kasvaa ja yritysten sääntelyä on kevennetty merkittävästi.

Merkittävin tekijä ilmastokysymysten ratkaisemisessa on nopea teknologiakehitys.

Tekoäly ja automaatio mullistavat työelämän ja iso osa ihmistyöstä on automatisoitu.

Suomi panostaa tutkimustoimintaan ja innovaatioihin, ja yleinen elintaso nousee.

Yhteiskunnalliset rakenteet, kuten työ- ja toimeentulo, kokevat suuria muutoksia, ja yksilökeskeisyys lisääntyy voimakkaasti kilpailuhenkisessä yhteiskunnassa.

Skenaario 2

Euroopan renessanssi

EU on globaalisti merkittävä toimija. Yhdysvallat ja Kiina kamppailevat sisäisten ongelmien kanssa.

EU kehittyy vahvasti kohti liittovaltion kaltaista toimijaa, joka ohjaa tehokkaasti investointeja kiertotalouteen, tutkimukseen ja hyvinvointiin.

Ilmaston lämpenemistä ei saada kuriin, ja Euroopassa ja Suomessa kärsitään vakavista vaikutuksista.

Suomi löytää oman paikkansa Euroopan arvoketjuissa. Maahan syntyy runsaasti energiaintensiivistä vihreää teollisuutta eurooppalaisten ja kansainvälisten investointien myötä.

Taloudellinen kasvu vähentää yhteiskunnallisia jännitteitä ja lisää yleistä hyvinvointia.

Eri väestöryhmät ja kulttuurit kunnioittavat toisiaan ja ihmiset osallistuvat rakentavasti yhteiskunnan kehittämiseen.

Skenaario 3

Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Maailma jakautuu kilpaileviin valtablokkeihin, mutta Yhdysvallat ja Kiina porskuttavat valovuosia Euroopan edellä.

EU ajautuu pysähtyneisyyden tilaan. Isoilta kriiseiltä on välttytty, mutta merkittävää kehitystä ei ole tapahtunut ja dynaaminen kasvu on jäänyt toteutumatta.

Suomessa aletaan tavoitella talouskasvun ohella hyvinvointitaloutta, jossa ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia kehitetään myös kasvusta riippumattomilla, ei-materiaalisilla tavoilla.

Hyvinvointitalousajattelu muuttaa yhteiskuntaa aiempaa sopuisammaksi ja polarisaatio vähenee.

Väestön ikääntyminen, heikko huoltosuhde ja matala talouskasvu pysyvät kuitenkin merkittävinä haasteina.

Skenaario 4

Pakolaiset ja polarisaatio

Maailma kärsii voimakkaasta epävakaudesta ja konflikteista.

Riittämättömät ilmastotoimet tekevät laajoista alueista asuinkeelvottomia, mikä johtaa massiiviseen pakolaisuuteen.

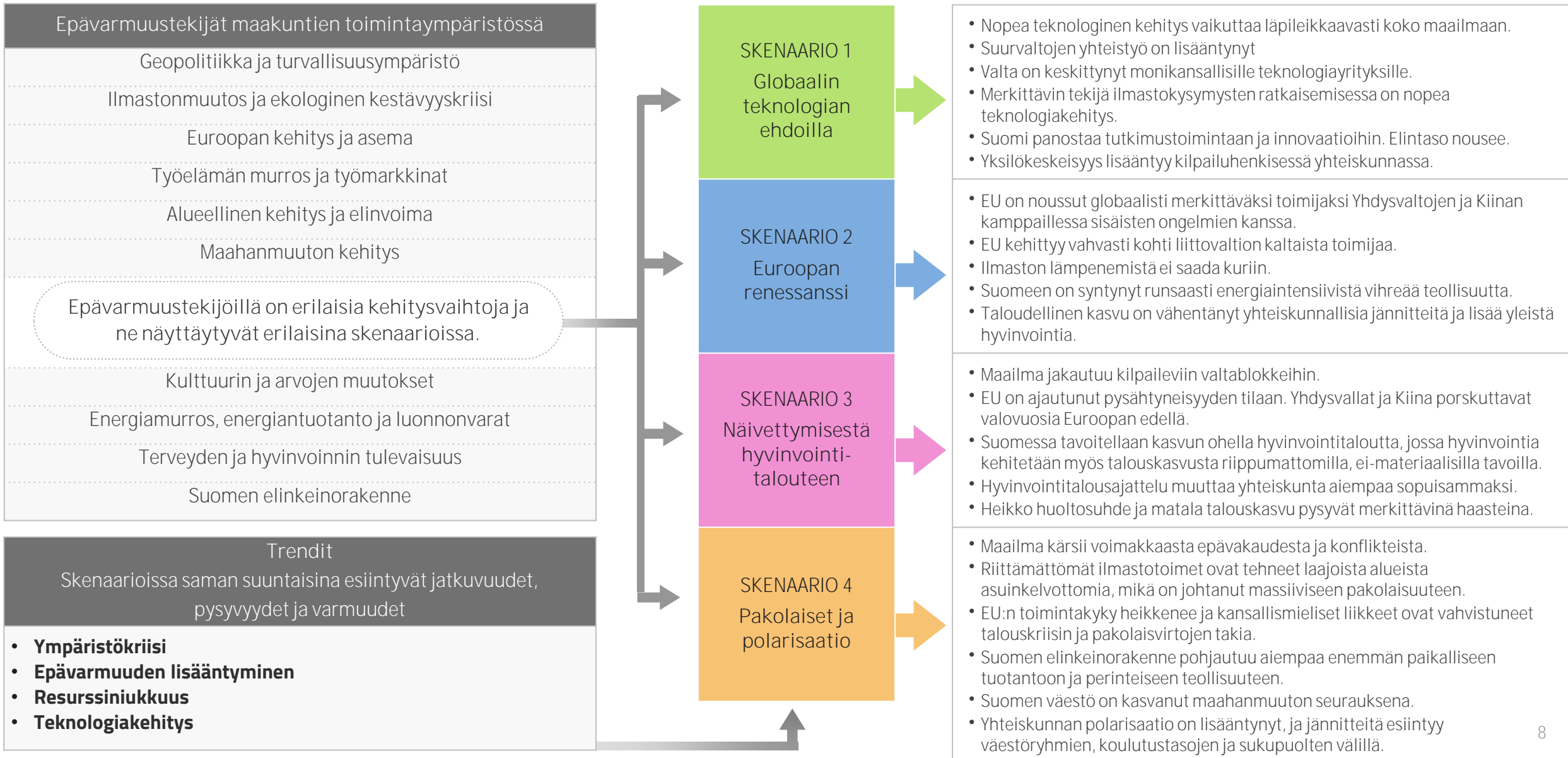
EU:n toimintakyky heikkenee ja populistiset ja kansallismieliset liikkeet vahvistuvat talouskriisin ja pakolaisvirtojen takia.

Myrskyisässä maailmassa Suomen elinkeinorakenne pohjautuu aiempaa enemmän paikalliseen tuotantoon ja perinteiseen teollisuuteen.

Suomen väestö kasvaa maahanmuuton seurauksena ja väestöä riittää koko maahan.

Yhteiskunnan polarisaatio lisääntyy, ja jännitteitä esiintyy väestöryhmien, koulutustasojen ja sukupuolten välillä.

Trendit, epävarmuustekijät ja skenaariot

Skenaarioiden keskeisten erojen vertailu

Vähäinen/
pieni

Voimakas/
suuri

Skenaario 1
Globaalin teknologian
ehdoilla

Skenaario 2
Euroopan
renessanssi

Skenaario 3
Näivettymisestä
hyvinvointitalouteen

Skenaario 4
Pakolaiset ja
polarisaatio

GEOPOLIITTISET JÄNNITTEET

EUROOPAN YHTENÄISYYS

EKOLOGISEN KRIISIN VAIKUTUKSET

TEKNOLOGIAKEHITYKSEN NOPEUS

SUOMEN TALOUSKASVU

VÄESTÖNKASVU

KAUPUNGISTUMISEN ASTE

YHTEISKUNNAN POLARISAATIO

Skenaarioissa kuvattuja ilmiöitä ja muutostekijöitä

Skenaario 1: Globaalin teknologian ehdoilla

Skenaario 1 - Globaalin teknologian ehdoilla

Tiivistelmä

LYHYESTI

- Nopea teknologinen kehitys vaikuttaa läpileikkaavasti koko maailmaan ja yhteiskuntiin.
- Suurvaltojen yhteistyö lisääntyy ja maailma on avoin.
- Suuryritysten valta kasvaa ja yritysten sääntelyä on kevennetty merkittävästi.
- Merkittävin tekijä ilmastokysymysten ratkaisemisessa on nopea teknologiakehitys.
- Tekoäly ja automaatio mullistavat työelämän ja iso osa ihmistyöstä on automatisoitu.
- Suomi panostaa tutkimustoimintaan ja innovaatioihin, ja yleinen elintaso nousee.
- Yhteiskunnalliset rakenteet, kuten työ- ja toimeentulo, kokevat suuria muutoksia, ja yksilökeskeisyys lisääntyy voimakkaasti kilpailuhenkisessä yhteiskunnassa.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla

Tarina 1/2

Kansainvälinen yhteistyö vahvistuu

Merkittävä globaali ilmastokriisi, joka vaikuttaa radikaalisti kaikkiin maailman valtioihin ja uhkaa niiden yhteiskuntarauhaa ja olemassaoloa, pakottaa maailmanpolitiikan keskeisimmät pelurit yhteistyöhön. Poliittiset suunnanmuutokset Venäjällä ja Kiinassa edesauttavat laajaa ilmastoyhteistyötä, ja yhteisen päämäärän ajamana suurvallat muuttuvat aiempaa sovinnollisemmiksi ja maailman valtiot sitoutuvat päästövähennyksiin ja luonnonsuojelutavoitteisiin. Kansainvälisten instituutioiden, kuten YK:n, toimintakyky paranee, minkä lisäksi syntyy uusia kansainvälisiä instituutioita, jotka vastaavat ajankohtaisiin haasteisiin. Myös teknologiajäteillä on oma paikkansa kansainvälisissä järjestöissä.

EU selviytyy 2020-luvun haasteistaan ja muuttuu aiempaa dynaamisemmaksi ja yhtenäisemmäksi. Venäjä on stabiloitunut 2030-luvulla, ja yhteistyö sen kanssa on hitaasti käynnistynyt.

Suuryritysten valtaa kasvaa ja globaali teknologiakehitys on erittäin nopeaa

Kansainvälinen luottamus on edesauttanut datan saantia ja lisännyt avoimen datan määrää, mikä on avainasemassa tutkimustyössä ja teknologiakehityksessä. Nopeasti edistyvän teknologiakehityksen myötä suuryritysten valta kasvaa. Valtiot eivät enää pyri rajoittamaan teknologiajättien toimintaa, vaan pikemminkin tukeutuvat niihin talouskasvun ja innovaatioiden toivossa.

EU on tehnyt tietoisien päätöksen dataregulaation keventämisestä ja kuluttajat ovat kasvavissa määrin vastuussa omien henkilötietojensa käsittelystä. Tämä aiheuttaa ongelmia kansalaisille tietosuojan ja yksityisyyden näkökulmasta. Suuryritykset hallitsevat valtavaa määrää

dataa lähes kaikista kuluttajista.

Ilmastonmuutosta saadaan hillittyä ja Suomen energiajärjestelmä ottaa merkittäviä vihreitä harppauksia

Ilmaston lämpeneminen saadaan rajoitettua noin 2 asteeseen, ja luontokatoa onnistutaan rajoittamaan. Merkittävin tekijä ilmastokysymysten ratkaisemisessa on nopea teknologiakehitys, jonka ansiosta fuusioenergia ja hiilidioksidin talteenotto ovat kehittyneet isossa mittakaavassa toteutettaviksi ja lähes ilmaiseksi. Sähköinen lentoliikenne on vakiinnuttanut paikkansa globaalisti.

Suomessa energiajärjestelmää on kehitetty vihreän aallon vanavedessä lisäpanostuksilla ydinvoiman ja uusiutuvien tuotantoon. Lisäksi Suomi panostaa erityisesti energia-alan tuotekehitykseen ja tutkimustoimintaan. Kaupungit ovat keskeisiä toimijoita globaalien haasteiden ratkaisemisessa ja kaupungistuminen jatkuu.

Teknologiaämpimurtojen vaikutukset näkyvät läpi yhteiskunnan

Suurin osa liikenteestä koostuu itseajavista autoista. Asuminen on muuttunut joustavammaksi, ja älykkäät, mukautuvat asunnot ovat yleisiä. Robotit hoitavat tuotantotöitä ja robottipalvelijat ja tekoälyassistentit ovat arkipäivää.

Teknologian läpimurrot muuttavat myös hyvinvointia ja terveydenhuoltoa. Iso osa terveydenhuollosta tapahtuu kotona älykkäiden laitteiden, tekoälyn, virtuaalilääkärien ja puoliautomoitujen prosessien avulla. Tämä mahdollistaa potilaiden tehokkaamman hoitamisen, mutta yksilöiden vastuu omasta terveydestään kasvaa.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla

Tarina 2/2

Datan avulla ruoantuotanto tehostuu, kun tekoäly optimoi resurssien käyttöä, ennustaa sääolosuhteita ja hallitsee tuotantoketjuja tehokkaasti. Laboratoriossa kasvatetut proteiinit ovat yleisiä. Tämä vähentää perinteisen lihantuotannon tarvetta ja pienentää maatalouden ympäristövaikutuksia. Ilmasto on lämmennyt pelättyä vähemmän ja Pohjolan kasvukausi on pidentynyt vain marginaalisesti. Tämä on kuitenkin monipuolistanut Suomen viljelymahdollisuuksia. Maailmalla ruoantuotanto on pitkälle automatisoitua ja alueellisesti erikoistunutta.

Iso osa ihmistyöstä on automatisoitu ja perinteisiä työtehtäviä katoaa

Työn määritelmä ja sisältö sekä työn tarve muuttuvat radikaalisti. Työn ja vapaa-ajan rooli liudentuu, kun teknologia mahdollistaa uusia työntekemisen tapoja sijainnista riippumatta. Mahdollisuudet itsensä toteuttamiseen lisääntyvät, kun tarve työnteolle vähenee. Suomessa otetaan käyttöön perustulo, joka mahdollistaa joustavasti erilaisten työskentelymuotojen yhdistämisen. Tämä kannustaa ihmisiä etsimään vaihtoehtoisia tulolähteitä ja suuntaa myös asiantuntijatyötä tehtäväksi alustojen kautta.

Valmistavan teollisuuden ja alkutuotannon siirtyminen pois Suomesta kiihtyy, jalostusarvo nousee ja kehittyy, työn tuottavuus kasvaa. Ennen pitkää ihmiset keskittyvät enemmän tehtäviin, jotka vaativat luovuutta ja toisten kohtaamista. Väestöä työllistyy entistä enemmän palveluvaltaisille aloille, joita ei voi ulkoistaa tekoälylle. Myös korkean teknologian tehtävät lisääntyvät.

Alueellinen kehitys suosii Etelä-Suomea ja erot Suomen sisällä kasvavat

Alueellinen kehitys suosii kasvukolmiota (Turku-Helsinki-Tampere), jonne valtaosa työperäisistä muuttajista asettuu, mutta myös monet maakuntakeskukset kukoistavat.

Alueelliset erot Suomen sisällä kasvavat, kun jotkin maakunnat pääsevät kiinni teknologiakehityksen ja maailmankaupan lisääntymisen tuomaan kasvuun ja kehitykseen joidenkin alueiden jäädessä sivustakatsojiksi. Ne tyhjenevät kausittain eläviksi loma- ja etätyökohteiksi.

”Maailman ollessa auki” työperäinen maahanmuutto lisääntyy. Useat tulijat kuitenkin poistuvat maasta työsuhteen loppumisen jälkeen. Maailman väestönkasvu taittuu ja kääntyy laskuun teknologisen kehityksen ja elintason nousun myötä.

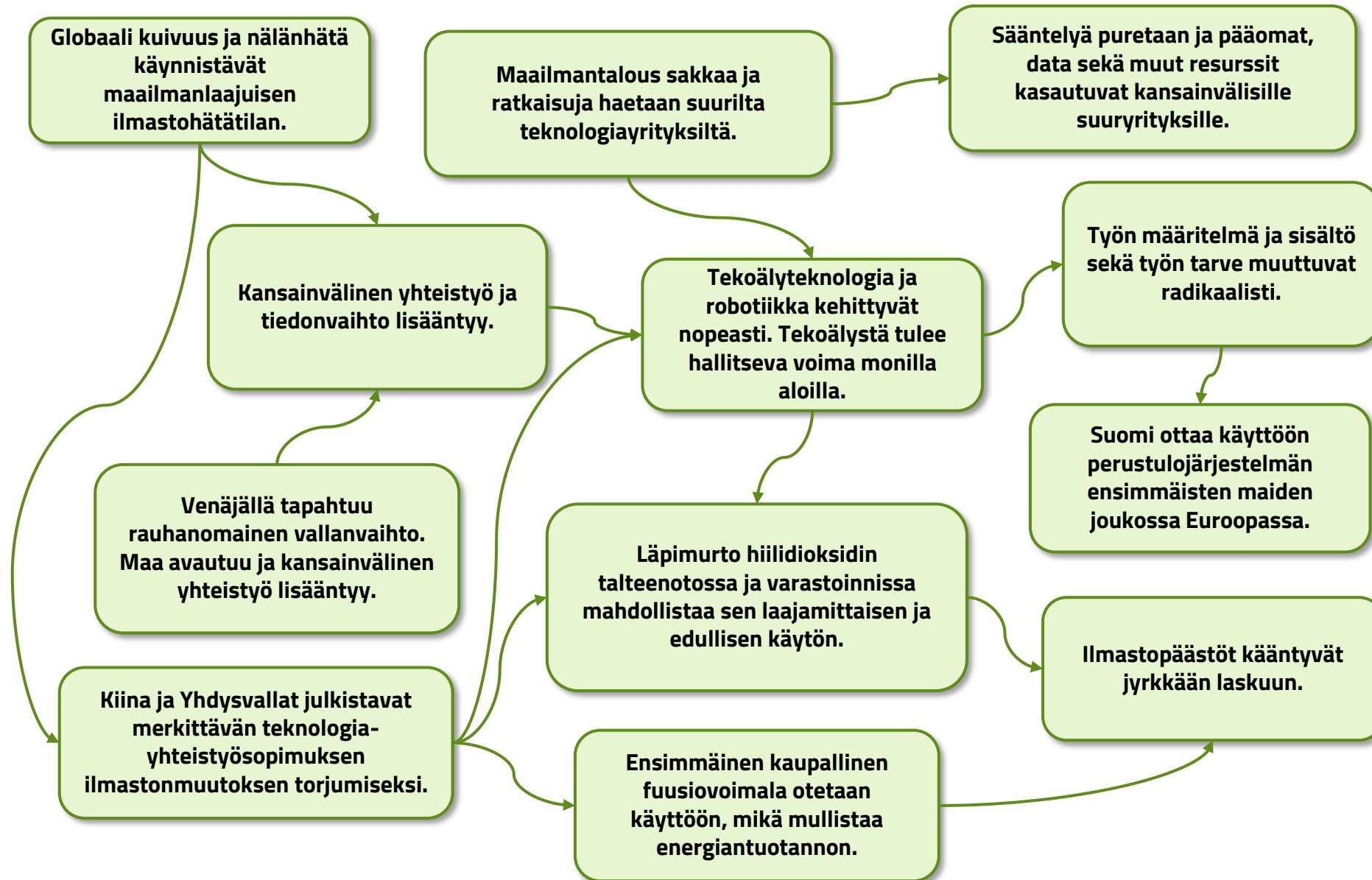
Yksilökeskeisyys ja arvostus eri kulttuureja kohtaan lisääntyvät

Kovan kilpailun yhteiskunnassa yksilökeskeisyys ja itsensä toteuttaminen lisääntyvät. Suurimpiin yhteisiin viiteryhmisiin identifioitumien heikkenee. Toisaalta työn roolin pienentyessä perheelle on edemmän aikaa ja syntyvyys lähtee kasvuun. Syntyy uudenlaisia perhemalleja. Muiden erilaiset kulttuurit ja arvot hyväksytään, kunhan ne eivät rajoita yksilön omaa elämää.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla

Skenaarion toteutuminen ja keskeiset ajurit

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla

Uusimaa skenaariossa 1

Uusimaa on vahva kansainvälinen alue, joka kasvaa voimakkaasti.

Väestönkasvun keskittyminen pk-seudulle aiheuttaa haasteita pienempien kuntien elinvoimaisuudelle.

Uusimaa on Suomen talouden veturi. Alueella toimii useita globaaleja teknologiajättejä ja lukuisia startupeja.

Yhteiskunta on erittäin monikulttuurinen ja kansainvälinen.

Alue toimii siltana EU:n, Venäjän ja globaalien toimijoiden välillä, hyödyntäen maantieteellistä sijaintiaan ja teknologista osaamistaan.

Yleiskuvaus Uudestamaasta skenaarion maailmassa

- Uusimaa on kehittynyt entistä vahvemaksi kansainväliseksi alueeksi, joka toimii Suomen talouden ja innovaatiotoiminnan veturina.
- Pääkaupunkiseutu on kasvanut yhtenäiseksi älykaupungiksi, joka houkuttelee kansainvälisiä osaajia ja yrityksiä. Uudenmaan väestö on erittäin monikulttuurista ja kansainvälistä.
- Rannikkoalueet ja saaristo ovat suosittuja etätö- ja vapaa-ajan kohteita.

Keskeisimmät haasteet Uudellamaalla

- Maakunta kohtaa haasteita erityisesti kestävään kaupunkikehitykseen ja eriarvoisuuteen liittyen. Uudenmaan väestö kasvaa voimakkaasti, mikä aiheuttaa haasteita asumisen ja palveluiden järjestämiseen kestäväällä tavalla.
- Suomeen kohdistuva maahanmuutto keskittyy vahvasti pääkaupunkiseudulle. Iso osa maahanmuuttajista kuitenkin asettuu Suomeen vain työsuhteen keston ajaksi, tyypillisesti muutamaksi vuodeksi.
- Uudellamaalla on erilaisia kuntia ja alueita. Väestönkasvun keskittyminen pääkaupunkiseudulle aiheuttaa haasteita pienempien kuntien elinvoimaisuudelle. Isot puhtaan vihreän siirtymän investoinnit tuovat kuitenkin elinvoimaa myös pienemmille kunnille.
- Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa kilpailee muun maailman metropolien kanssa. Haasteena on pysyä vetovoimaisena globaalissa kilpailussa.

Talous ja elinkeinot Uudellamaalla

- Uusimaa on Suomen talouden veturi. Alueella toimii useita globaaleja teknologiajättejä ja lukuisia startupeja.
- Rahoitus- ja FinTech-alat ovat merkittävässä roolissa. EU:n yhtenäistyminen on vahvistanut Helsingin asemaa pohjoiseurooppalaisena

finanssikeskuksena.

- Talouskasvun ja ihmisten elintason nousun myötä luovat alat ja kulttuuriteollisuus ovat kasvaneet merkittävästi, sillä ihmisillä on enemmän rahaa kulutettavaksi niihin.
- Korkean lisäarvon elämystalous on kasvanut globaalien vaurastumisen myötä. Uudenmaan monipuolinen luonto, kulttuuri ja kaupunkiympäristö yhdistettynä edistyneeseen teknologiaan mahdollistavat ainutlaatuisen elämysten tuottamisen.

Yhteiskunnallinen kehitys Uudellamaalla

- Uudistettu sosiaaliturva on mahdollistanut joustavan työnteon ja yrittäjyyden kukoistuksen, erityisesti luovilla aloilla ja palvelusektorilla.
- Koulutus on muuttunut jatkuvaksi oppimiseksi, ja alueella on useita kansainvälisiä huippuyliopistoja ja tutkimuslaitoksia.
- Teknologiayritykset osallistuvat aktiivisesti kunnalliseen ja alueelliseen päätöksentekoon.

Liikkuminen, saavutettavuus ja kansainvälinen yhteistyö

- Helsinki-Vantaan lentoasema on merkittävä kansainvälinen hubi, joka yhdistää Euroopan, Aasian ja Pohjois-Amerikan.
- Eurooppa-tunneli Helsingistä Tallinnaan on rakentamisvaiheessa ja se on jo tiivistänyt Uudenmaan ja koko Suomen yhteistyötä Viron kanssa ja vahvistanut Helsinki-Tallinna-kaksoiskaupungin asemaa.
- Pääkaupunkiseudulla toimii täysin automatisoitu ja integroitu julkinen liikenne, joka yhdistää metron, raitiovaunun ja bussit. Pikatoimitukset ja kevyet kuljetukset hoidetaan droneilla, erityisesti tiheästi asutuilla alueilla.
- Alueen kunnat tekevät paljon kansainvälistä yhteistyötä.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla

Pohjois-Pohjanmaa skenaariossa 1

Pohjois-Pohjanmaa on nuoren ja korkeasti koulutetun väestön maltillisesti kasvava maakunta. Maaseutu-alueet ovat hiljentyneet.

Väestön keskittyminen Ouluun ja sen lähialueille aiheuttaa haasteita maaseutualueiden elinvoimaisuudelle.

Teknologia-ala on maakunnan talouden veturi.

Barentsin alueen yhteistyö on vilkasta.

Oulun lentokenttä on kehittynyt merkittäväksi kansainväliseksi hubiksi, joka palvelee arktisen alueen liikennettä ja logistiikkaa.

Yleiskuvaus Pohjois-Pohjanmaasta skenaarion maailmassa

- Pohjois-Pohjanmaa on suhteellisen nuoren ja korkeasti koulutetun väestön maltillisesti kasvava maakunta. Oulu on teknologiakeskus, joka houkuttelee kansainvälisiä asiantuntijoita ja opiskelijoita.
- Maaseutualueet ovat hiljentyneet ja osittain autioituneet. Monet niistä ovat muuttuneet etätöiden keskuksiksi ja kausittaisiksi loma-alueiksi.
- Maakunnan väestörakenne on muuttunut monimuotoisemmaksi lisääntyneen maahanmuuton myötä. Tämä näkyy erityisesti Oulussa.
- Pohjois-Pohjanmaa on hyötynyt EU:n vahvistuneesta aluepolitiikasta.

Keskeisimmät haasteet Pohjois-Pohjanmaalla

- Työperäinen maahanmuutto keskittyy ennen kaikkea Etelä-Suomeen.
- Väestön keskittyminen Ouluun ja sen lähialueille aiheuttaa haasteita maaseutualueiden elinvoimaisuudelle. Useat maahanmuuttajat poistuvat maasta työsuhteen loppumisen jälkeen.
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jääneet odotettua pienemmiksi. Sään ääri-ilmiöt pysyvät hallittavina, ja talvimatkailun edellytykset ovat säilyneet.

Talous ja elinkeinot Pohjois-Pohjanmaalla

- Teknologia-ala on maakunnan talouden veturi, erityisesti Oulussa, jossa toimii useita kansainvälisiä teknologiayrityksiä ja start-upeja.
- Energia-ala on merkittävässä roolissa, ja maakunta on erikoistunut uusiutuvaan energiaan liittyvään tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Vetytaloudessa on tehty merkittäviä läpimurtoja. Haasteena on poistuvan tuulivoimainfran kierrättäminen.
- Maakunta houkuttelee luovien alojen toimijoita luonnonläheisyydellä ja huipputeknologialla. Matkailu on muuttunut korkean lisäarvon elämystaloudeksi, jossa hyödynnetään edistynyttä teknologiaa.

- Matkailun merkitys kasvanut, ja se näkyy erityisesti luonto- ja teknologiamatkailun muodossa.
- Alueen maatalous kamppailee omavaraisuuden kanssa, sillä maailmankaupan toimiessa hinta on määräävä tekijä ja omavaraisuuden merkitys vähenee.
- Korkean jalostusarvon yrityksiä tulee lisää alueelle ja olemassa olevat kasvavat.

Yhteiskunnallinen kehitys Pohjois-Pohjanmaalla

- Yhteiskunta on muuttunut yksilökeskeisemmäksi, mutta samalla on syntynyt uudenlaisia yhteisöllisyyden muotoja, erityisesti virtuaalimaailmassa.
- Perustulo on mahdollistanut joustavan työnteon ja itsensä toteuttamisen, mikä näkyy lisääntyneenä yrittäjyytenä ja luovana toimintana.
- Koulutus on muuttunut elinikäiseksi oppimiseksi, ja maakunnassa on vahva panostus jatkuvaan osaamisen kehittämiseen.

Alueellinen yhteistyö, saavutettavuus ja liikkuminen

- Barentsin alueen yhteistyö on vilkastunut, mikä näkyy lisääntyneenä kaupankäyntinä ja kulttuurivaihtona Pohjois-Pohjanmaan ja Venäjän luoteisosien välillä.
- Pohjois-Pohjanmaa on mukana useissa kansainvälisissä hankkeissa, jotka keskittyvät Itämeren ja arktisen alueen suojeluun sekä kestävään resurssien käyttöön.
- Oulun lentokenttä on kehittynyt merkittäväksi kansainväliseksi hubiksi, joka palvelee arktisen alueen liikennettä ja logistiikkaa.
- Oulussa toimii kysyntäohjautuva joukkoliikenne, joka hyödyntää autonomisia ajoneuvoja. Harvaan asutuilla alueilla liikennöi tilattavia autonomisia pikkubusseja.
- Laaja drone-verkosto palvelee harvaan asuttuja alueita, toimittaen tavaroita ja tarjoamalla muita palveluita.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla – Vaikutukset

Uudenmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Korkean teknologian hyvinvointiyhteiskunnan saavuttaminen. Uudenmaan elintaso ja elämänlaatu nousee maailman kärkeen

- ✓ Teknologisen kehityksen tuomien mahdollisuuksien jakautumisen varmistaminen tasapuolisesti koko väestölle.
- ✓ Älykaupungin kehittämiseen panostaminen, jonka avulla luodaan miellyttävä ja houkutteleva elinympäristö.
- ✓ Ihmisten hyvinvoinnin lisääminen panostamalla hyvinvoivaan luontoon (metsiin, vesistöihin, viheralueisiin).

Mahdollisuus ratkaista ilmastonmuutosta monialaisesti teknologian avulla

- ✓ Teknologiaosaamisen ja teknologisten ratkaisujen kehittäminen monialaisesti.
- ✓ Investoiminen teknologiaharppausten kehittämiseen, kuten päästöttömään lentämiseen ja hiilidioksidin talteenottoon.
- ✓ Uusien teknologioiden käyttöönottoa tukevan infrastruktuurin rakentaminen.
- ✓ Pienten kuntien elinvoiman tukeminen ohjaamalla vihreän siirtymän investointeja alueille.

Korkea koulutus- ja sivistystaso ja sen tuomat innovaatiot

- ✓ Kansainvälisten osaajien houkuttelevuus ja toimenpiteet korkeasti koulutettujen ihmisten asettautumisen tukemiseksi.
- ✓ Oppilaitosten kyvykkyyksien kasvattaminen vastaamaan voimakasta automatisaation ja teknologian kehittymistä.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Kilpailukulttuuri, hyvinvoinnin epätasainen jakautuminen, polarisaatio, ja näistä juontuvat konfliktit

- ✓ Elinympäristön polarisaation estäminen. Asumisen ja palvelujen tarjoaminen tasapuolisesti ja kestäväällä tavalla.
- ✓ Alueellisen eriytymisen ehkäiseminen ja Uudenmaan seutujen elinvoimaisuuteen panostaminen.
- ✓ Kilpailuyhteiskunnassa heikommin pärjäävien huomiointi negatiivisten lieveilmiöiden ja yhteiskuntarauhan ehkäisemiseksi.
- ✓ Jatkuva Uudenmaan kilpailukyvyyn ylläpitäminen ja kehittäminen kansainvälisessä kilpailussa pärjäämiseksi.

Teknologiakehityksen lieveilmiöt

- ✓ Varmistetaan palveluiden asiakasystävällisyys ja riittävät inhimilliset kohtaamiset. Pidetään huoli, että tietyissä tärkeissä palveluissa on edelleen ihmiskohtaaminen mukana. Erityishuomio perheiden ja ikääntyneiden palveluissa.
- ✓ Väestön teknologiaosaamisen edistäminen, ml. ikääntyvä ja kouluttamaton väestö.
- ✓ Energian saannin varmistaminen tukemaan teknologiayhteiskuntaa ja turvaamaan varautumista.

Maiseman ja elinympäristön muuttuminen nopean teknologia- ja talouskehityksen myötä

- ✓ Luontoalueiden ja niiden välisten ekologisten yhteyksien säilyttäminen kaavoituksella sekä rakentamista ohjaamalla.
- ✓ Metsien ja viljelymaan turvaaminen mm. aurinkoenergiaprojektien ja datakeskusten sijoittamista ohjaamalla.

Skenaario 1 – Globaalin teknologian ehdoilla – Vaikutukset Pohjois-Pohjanmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Korkea osaaminen ja uusiutuvan energian tuotanto mahdollistaa korkean arvonlisän teollisuuden ja jalostustoiminnan

- ✓ Korkeatasoiseen koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen panostaminen.
- ✓ Teknologiakehittämisen etulinjassa toimiminen ml. koulutus ja TKI.
- ✓ Uusiutuvan energian tuotantoteknologioiden kehittäminen ja hyödyntäminen.

Valoisampi maailmantilanne tukee parempaa syntyvyyttä ja perheellistymistä

- ✓ Lapsiperheiden palveluihin ja etuuksiin panostaminen.
- ✓ Hyvinvoinnin edistäminen ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy.
- ✓ Turvallisen elin- ja asuinympäristön ylläpitäminen edistämään syntyvyyttä ja perheellistymistä.

Talvimatkailun jatkuminen alueella ilmastonmuutoksen pysyessä kurissa

- ✓ Matkailun kestävydestä huolehtiminen.
- ✓ Matkailun kehittäminen tulevaisuuden eri mahdollisuudet huomioon ottaen, kuten teknologinen kehitys.

Teknologiakehitys ja monipaikkaisuus mahdollistavat mutkattoman arjen

- ✓ Teknologian hyödyntämistä ja ihmisen kohtaamista edellyttävien palvelujen kehittäminen.
- ✓ Etätöiden mahdollistaminen.
- ✓ Reuna-alueiden etätyöskentelytilojen kehittäminen panostamalla yhteisöllisyyteen ja kohtaamisiin (etätyöhubit).

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Teknologiakehityksen inhimillisyyden ja lieveilmiöt

- ✓ Huolehditaan, että teknologiaa kehitetään ”ihmisen ehdoilla”.
- ✓ Teknologian kehittäminen tukemaan asukkaiden hyvinvointia ja helpottamaan arjen toimintoja.
- ✓ Teknologiakehityksestä kumpuavan yksilökeskeisyyden ja yksinäisyyden torjuminen.

Maakunnan houkuttelevuuden kasvattaminen

- ✓ Koko alueen veto- ja pitovoimaan panostaminen: työpaikat ja työllistyminen, toimivat tietoliikenneyhteydet, etätöiden ja monipaikkaisuuden mahdollistaminen, terveydenpalvelujen tekoälypalveluratkaisut, vapaa-ajan aktiviteetit ja ihmisten hyvinvointiin ja asuinympäristöön panostaminen.

Ympäristöarvojen jääminen jalkoihin hiilineutraaliutta ja talouskasvua tavoitellessa

- ✓ Uusiutuvan energian laajojen alueiden sijoittaminen varovaisuusperiaattein ja huolehtien ympäristöarvoista.

Maataloustuotannon loppuminen ja riippuvuus muista alueista ruokaturvan suhteen

- ✓ Työelämämurrokseen vastaaminen. Maataloustyön houkuttelevuuden lisääminen uudella teknologiakehityksen huomioivilla koulutus- ja työtehtäväkokonaisuuksilla.
- ✓ Maataloustuotannon omavaraisuuden varmistaminen.

The background of the slide is a photograph of several European Union flags flying on tall poles against a clear blue sky. The flags are slightly out of focus, creating a sense of depth. A semi-transparent white rounded rectangle is centered over the image, containing the title text.

Skenaario 2: Euroopan renessanssi

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Tiivistelmä

LYHYESTI

- EU nousee globaalisti merkittäväksi toimijaksi Yhdysvaltojen ja Kiinan kamppaillessa sisäisten ongelmien kanssa.
- EU kehittyy vahvasti kohti liittovaltion kaltaista toimijaa, joka ohjaa tehokkaasti investointeja kiertotalouteen, tutkimukseen ja hyvinvointiin.
- Ilmaston lämpenemistä ei saada kuriin, ja Euroopassa ja Suomessa kärsitään vakavista vaikutuksista.
- Suomi löytää oman paikkansa EU:n arvoketjuissa. Maahan syntyy runsaasti energiantensiivistä vihreää teollisuutta eurooppalaisten ja kansainvälisten investointien myötä.
- Taloudellinen kasvu vähentää yhteiskunnallisia jännitteitä ja lisää yleistä hyvinvointia.
- Eri väestöryhmät ja kulttuurit kunnioittavat toisiaan ja ihmiset osallistuvat rakentavasti yhteiskunnan kehittämiseen.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Tarina 1/2

EU kehittyi kohti liittovaltion kaltaista toimijaa Yhdysvaltain ja Kiinan kamppaillessa sisäpoliittisten ongelmien kanssa

Uhka globaalissa kehityksessä jälkeen jäämisestä herättää Euroopan 2020-luvun loppupuolella. Sodan uhka ja kiristyvä kilpailu pakottavat EU:n jäsenmaat tiiviimpään yhteistyöhön. EU kehittyi vahvasti kohti liittovaltion kaltaista toimijaa tavoitteenaan palauttaa kilpailukykyä ja lisätä omavaraisuuttaan. EU ottaa yhteisvelkaa, yhtenäistää ilmasto- ja teollisuuspolitiikkaansa sekä organisoi sisämarkkinoitaan ja puolustustaan aiempaa tiiviimmin. Tämän seurauksena EU löytää uuden innovatiivisen vaihteen ja sen talous kasvaa. EU:n liittovaltiokehitys aiheuttaa myös närää jäsenmaissa.

Samaan aikaan Yhdysvallat ja Kiina kamppailivat sisäpoliittisten ongelmien kanssa, mikä heikentää niiden globaalia roolia. Eurooppa pysyy epäluuloisena Venäjää kohtaan, mutta tekee sen kanssa pienimuotoista yhteistyötä pakon edessä. Sen sijaan yhteistyö Afrikan kanssa lisääntyy. Osaamisintensiivinen yhteistyö ja koulutusmahdollisuuksien kehittäminen nousevat keskiöön.

Eurooppa ottaa johtavaa roolia ilmastonmuutoksen torjunnassa

Eurooppa ottaa myös ilmasto- ja kestävyystoimissa johtavaa roolia Yhdysvaltojen ja erityisesti Kiinan lomaannuttua. Tämä ei kuitenkaan riitä, ja ilmaston lämpenemisellä on merkittäviä vaikutuksia kaikkialla maailmassa. Myös Suomessa nähdään niin suoria kuin epäsuoria vaikutuksia.

Eurooppa onnistuu sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja saa luonnonvarojen käytön kestäväälle tasolle. Eurooppa ratkaisee energiahaasteensa ja on globaali edelläkävijä kiertotaloudessa. Se vie maailmalle kehittyneitä teknologioita, korkean jalostusasteen

kierrätysmateriaaleja ja asiantuntijaosaamista. Kierrätyksen tehostuminen ja uudet innovaatiot vahvistavat EU:n omavaraisuutta kriittisten raaka-aineiden suhteen. Myös Suomella on tässä merkittävä rooli, kun se kasvattaa rooliaan raaka-aineiden jatkojalostuksessa Euroopassa. Lähes kaikki jäte hyödynnetään raaka-aineena tai uudelleenkäytössä. Aineeton kulutus ja palvelukeskeisyys valtavirtaistuvat.

Suomi onnistuu vihreässä siirtymässä

Suomi löytää oman paikkansa Euroopan arvoketjuissa. Puhdas ja halpa energia houkuttelee Suomeen paljon energiaintensiivistä ja edistyksestä teollisuutta, ja Suomeen syntyy useita teknologia-alan klustereita. Suomi nojaa osaamisintensiiviseen, korkean arvonlisän teollisuuteen ja uusiin innovaatioihin, jotka auttavat muita hyödyntämään kestävästi uusiutuvia energialähteitä. Alueelliset keskukset hyötyvät maakuntiin rakentuvasta vihreästä teollisuudesta.

Suomi on onnistunut vihreässä siirtymässä, ja energiajärjestelmä nojautuu vahvasti uusiutuviin energianlähteisiin. Merituuli-, tuuli- ja aurinkovoimaa on kehitetty entisestään ja vetytalous tekee merkittävän läpimurron mahdollistaen helpon energian varastoinnin ja kuljettamisen.

Suomen maatalous kokee renessanssin ilmaston lämpenemisen seurauksena. Pidempi kasvukausi ja suotuisammat olosuhteet mahdollistavat monipuolisemman ja tuottavamman viljelyn. Tekoäly ja automaatio toimivat ihmistyön tukena maataloudessa, parantaen tuottavuutta ja resurssitehokkuutta. Suomen maatalouden kannattavuus paranee, ruoantuotannon omavaraisuusaste nousee ja elintarvikevienti kasvaa.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Tarina 2/2

Tekoälyä säädellään ja se toimii ihmistyön assistenttina

EU kehittää datan käytön ja tekoälyn regulaatiota. Datan eettisyys säilyy tärkeänä osana poliittista agenda, mikä rajoittaa teknologiajättien toimintaa. EU:n datan sisämarkkinat vahvistuvat. EU:n asema tekoälyn kehityksessä vahvistuu, kun sen käytön edellytykset saadaan kuntoon.

Tekoäly toimii ihmistyön assistenttina ja sen avulla voidaan hoitaa erityisesti suorittavaa työtä. Tekoäly ei kuitenkaan korvaa ihmistyötä suurissa määrin. Työelämä monimuotoistuu entisestään. Erilaisten työsuhteiden ja työn tekemisen tapojen määrä lisääntyy. Vuorottelu yrittäjyyden ja palkkatyön välillä on jatkuvaa.

Jatkuvaa työelämälähtöistä oppimista ja uudelleen kouluttautumista tuetaan yhteiskunnan toimesta. Työn verotuksen sijaan verotuksen painotus siirtyy muun lisäarvon verottamiseen. Tämä tukee erilaisia kouluttautumisen ja työllistymisen muotoja.

Euroopan vetovoima kansainvälisten osaajien keskuudessa paranee

Työperäinen maahanmuutto lisääntyy niin erityisasiantuntijoiden kuin suorittavaa työtä tekevien joukossa. Suomi onnistuu maahanmuuttajien kotouttamisessa ja maahanmuuttajat jäävät usein Suomeen myös pysyvästi. Yhteiskunnan monimuotoistuminen jatkuu sopuisasti, ja eri väestöryhmät kunnioittavat toisiaan.

Kaupungistuminen ja alueellinen keskittyminen jatkuvat hallitusti. Maakunnat kehittyvät tasapainoisesti ja maakuntakeskukset pärjäävät. Maakunnat ovat erikoistuneet yhä vahvemmin täydentäen toistensa vahvuuksia. Suomen ja Euroopan välille kehittyvät sujuvat ja kestävä logistiikka- ja henkilöliikenneyhteydet.

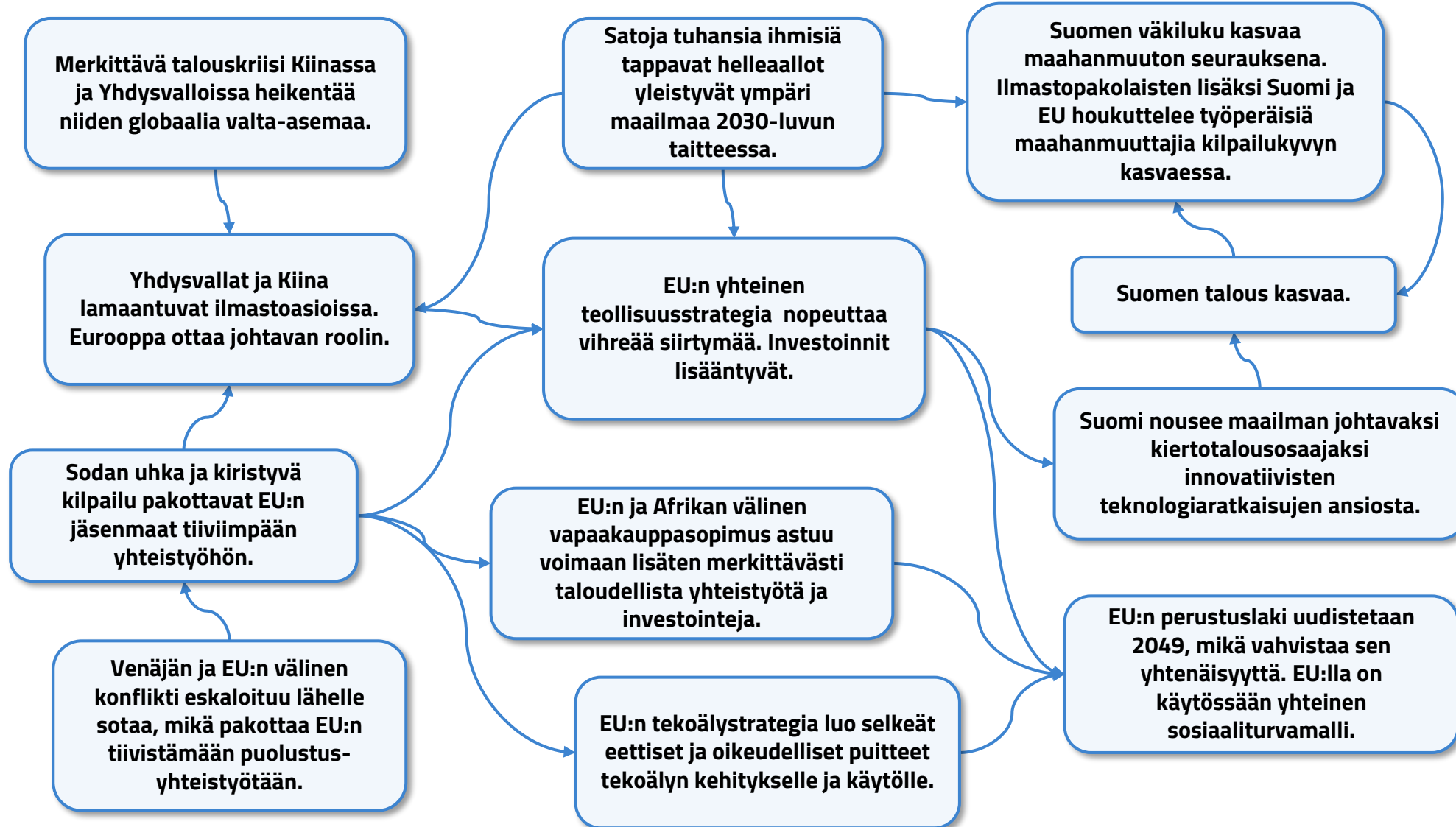
Hyvinvointi ja ennaltaehkäisy ovat terveyspalveluiden keskiössä

Hyvinvoinnin palvelujärjestelmä uudelleenorganisoidaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisyn ympärille. Terveyskeskukset toimivat hyvinvoinnin keskuksina tarjoten monipuolisia palveluita. Terveystieteiden edistäminen integroidaan yhteiskunnan kaikkiin osa-alueisiin. Perheiden, yhteisöjen sekä taiteen ja kulttuurin roolia terveyden edistämässä korostetaan.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Skenaarion toteutuminen ja keskeiset ajurit

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Uusimaa skenaariossa 2

Uudellamaalla menee hyvin. Maakunnan väestönkasvu on maltillista ja hallittua.

Myös muun Suomen menestyessä Uusimaa kamppailee säilyttääkseen erityisesti Suomen sisäisen kilpailukykyä.

Maakunnalla on vahva asema korkean teknologian, tekoälyn ja kvanttilaskennan keskuksena.

Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto ovat nousseet maailman huippuyliopistojen joukkoon.

Parantuneet yhteydet Viroon sekä Rail Baltica yhdistävät Uudenmaan tiiviimmin Baltian ja Keski-Euroopan verkostoihin.

Uusimaa skenaarion maailmassa

- Uusimaa tasapainoilee kaupungistumisen, teknologisen kehityksen ja ympäristöhaasteiden välillä. Pääkaupunkiseutu on laajentunut, mutta kohtaa haasteita ilmastonmuutoksen vuoksi.
- Maakunnan väestönkasvu on maltillista ja hallittua. Yhä suurempi osuus maahanmuutosta kohdistuu muualle Suomeen.
- Tasapainon löytäminen pääkaupunkiseudun ja muiden alueiden kehittämisen välillä helpottuu Uudellamaalla, kun aluekehitys tasaantuu.

Keskeisimmät haasteet Uudellamaalla

- Suomen eri alueiden kehitys on tasaantunut maakuntien elinvoiman kasvaessa erityisesti vihreän siirtymän investointien myötä. Uusimaa kamppailee säilyttääkseen erityisesti Suomen sisäisen kilpailukykyä. Kilpailu osaajista on kovaa.
- Ilmastonmuutoksen aiheuttamat merenpinnan nousu ja sään ääri-ilmiöt vaativat jatkuvia, kalliita sopeutumistoimia ja infrastruktuurin uudistamista.
- Väestön ikääntyminen ja monikulttuuristuminen aiheuttavat paineita sosiaali- ja terveyspalveluille sekä kotoutumiselle ja yhteiskuntaan integroitumiselle.
- Erot asumisen kustannuksissa tasoittuvat maakunnan sisällä, kun aluekehitys muuttuu tasaisemmaksi.
- Automaation ja tekoälyn kehitys aiheuttaa työmarkkinoiden polarisaatiota ja lisää uudelleen koulutuksen tarvetta.

Talous ja elinkeinot Uudellamaalla

- Muut maakunnat ovat ottaneet Uttamaata kiinni ja sen rooli Suomen talouden veturina on heikentynyt. Tämä johtuu erityisesti muiden alueiden elin- ja vetovoiman kasvusta eikä niinkään Uudenmaan epäonnistumisesta.
- Maakunnalla on vahva asema korkean teknologian, tekoälyn ja kvanttilaskennan keskuksena. Helsinki on Euroopan johtava vihreän rahoituksen keskus. Uusimaa on panostanut ympäristöteknologiaan, mutta kilpailu globaaleilla markkinoilla on kovaa. Maakunta on edelläkävijä jätteen hyödyntämisessä ja materiaalien kierrätyksessä.

Yhteiskunnallinen kehitys Uudellamaalla

- Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto ovat nousseet maailman huippuyliopistojen joukkoon. Uudenmaan koulutusjärjestelmä painottaa elinikäistä oppimista, kriittistä ajattelua ja kestävän kehityksen arvoja.
- Uusimaa on monikulttuurinen alue, jossa eri väestöryhmät elävät sopuisasti ja osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan kehittämiseen.
- Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto ja yhteisölliset hyvinvointipalvelut ovat parantaneet asukkaiden elämänlaatua. Väestön ikääntyminen ja elintapasairaudet kuormittavat järjestelmää.

Liikkuminen ja saavutettavuus

- Uusimaa on kehittänyt kattavan, päästöttömän joukkoliikennejärjestelmän, joka yhdistää sujuvasti kaupungin ja maaseudun.
- Parantuneet yhteydet Viroon sekä Rail Baltica ovat yhdistäneet alueen tiiviimmin Baltian ja Keski-Euroopan verkostoihin.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi

Pohjois-Pohjanmaa skenaariossa 2

Pohjois-Pohjanmaa on onnistunut hyödyntämään EU:n liittovaltiokehityksen ja Suomen vihreän siirtymän tuomat mahdollisuudet.

Haasteita aiheuttaa sään ääri-ilmiöt, väestön ikääntyminen ja maakunnan sisäiset alueelliset erot.

Pohjois-Pohjanmaa muodostaa ”Pohjoisen innovaatiovyöhykkeen” muiden pohjoisten maakuntien kanssa.

Työperäisen maahanmuuton myötä maakunnasta on tullut kansainvälisempi ja monikulttuurisempi.

Kestävät liikenneyhteydet, ovat parantaneet maakunnan saavutettavuutta.

Pohjois-Pohjanmaa skenaarion maailmassa

- Pohjois-Pohjanmaa on merkittävä vihreän teknologian ja uusiutuvan energian keskittymä Suomessa. Oulu on kasvanut dynaamiseksi ja kansainväliseksi innovaatiokeskukseksi, joka houkuttelee osaajia.
- Alue on onnistunut hyödyntämään luonnonvarojaan kestävästi ja kehittänyt vahvan osaamisen kiertotaloudessa.
- Ilmastomuutoksen myötä maatalous on monipuolistunut, ja alue on noussut merkittäväksi ruoantuottajaksi.
- Maakunnan väestörakenne on tasapainottunut työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton ansiosta.
- Pohjoisuus on nostanut painoarvoaan.

Keskeisimmät haasteet Pohjois-Pohjanmaalla

- Ilmastomuutoksen aiheuttamat äärisäätilmiöt, kuten tulvat ja myrskyt, vaativat jatkuvaa sopeutumista ja infrastruktuurin vahvistamista.
- Väestön ikääntyminen aiheuttaa edelleen painetta terveydenhuolto- ja hoivapalveluille, vaikka tilanne on parantunut maahanmuuton myötä.
- Alueellisten erojen tasapainottaminen maakunnan sisällä on haastavaa, kun Oulun seutu kasvaa voimakkaasti.

Talous ja elinkeinot Pohjois-Pohjanmaalla

- Pohjois-Pohjanmaa muodostaa ”Pohjoisen innovaatiovyöhykkeen” muiden pohjoisten maakuntien kanssa.
- Pohjois-Pohjanmaasta on merkittävä tuuli- ja aurinkovoiman tuottaja. Alueella on myös kehittynyt vetytalouden osaamiskeskittymä.
- Oulu on vahvistanut asemaansa merkittävänä ICT-alan keskuksena ja

laajentanut osaamistaan tekoälyn ja kvanttiteknologian aloille.

- Maakunnassa toimii useita kierrätysmateriaalien jatkojalostukseen erikoistuneita yrityksiä.
- Ilmaston lämpenemisen myötä maataloustuotanto on monipuolistunut ja tehostunut.
- Kestävä luontomatkailu on noussut merkittäväksi elinkeinoksi, kun Etelä-Eurooppaa leudompi ilmasto houkuttelee matkailijoita.

Yhteiskunnallinen kehitys Pohjois-Pohjanmaalla

- Oulun yliopisto on vahvistanut asemaansa maailman johtavien monitieteisten yliopistojen joukossa. Ammatillinen koulutus on integroitu tiiviisti työelämään jatkuvan oppimisen periaatteella.
- Työperäisen maahanmuuton myötä maakunnasta on tullut kansainvälisempi ja monikulttuurisempi.
- Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö ja yhteisöllisyyttä tukevat palvelut ovat parantaneet asukkaiden elämänlaatua.
- Digitaaliset alustat ovat lisänneet kansalaisten osallistumismahdollisuuksia päätöksentekoon ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Liikkuminen ja saavutettavuus

- Kestävät liikenneyhteydet, kuten nopeat raideyhteydet, ovat parantaneet maakunnan saavutettavuutta. Rail Baltica -yhteyden jatke yhdistää Oulun suoraan Keski-Eurooppaan.
- Perämeren satamat ovat uudistuneet vihreän teknologian keskuksiksi, ja laivaliikenne toimii pääosin uusiutuvilla polttoaineilla kuten vedyllä.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi – Vaikutukset

Uudenmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Uudenmaan saavutettavuus parantuu ja liikenneyhteyksien kehittäminen mahdollistaa paremman kilpailukyvn

- ✓ Ympäristöystävällisten liikenneyhteyksien kehittäminen ja skaalaaminen alueelle.
- ✓ Eurooppalaisen yhteistyön kehittäminen hyvien yhteyksien myötä (esim. Tallinna-tunneli).
- ✓ Reuna-alueiden elinvoiman tukeminen ohjaamalla vihreän siirtymän investointeja alueille.
- ✓ Mahdollistaa myös asuinpaikan vapaamman valinnan.

Alueella kehitetään ja tuotetaan korkeatasoisia tuotteita ja palveluja mm. kiertotalouden ja ympäristöteknologian alalla

- ✓ Kokeiluja mahdollistavien rahoitusinstrumenttien rakentaminen.
- ✓ Vahva investoiminen TKI-toimintaan sekä panostaminen hankerahoitukseen.
- ✓ Vihreän siirtymän investointien mahdollistaminen kaavoituksella ja vihreän energian tuotannon mahdollisuuksien etsiminen.
- ✓ Vaikuttaminen (yhteistyössä eri toimijoiden kanssa) investointien saamiseen mm. edunvalvonnan, kaavoituksen, infran ja osaavan henkilöstön houkuttelulla.
- ✓ EU:n työohjelmiin vaikuttaminen ja aktiivinen lobbaus.

Uudellamaalla on tarjolla kansainvälistä huipputason TKI-toimintaa. Uusimaa on maailman paras paikka oppia

- ✓ Uusien asukkaiden ja yritysten houkuttelemisen huippukorkeakoulujen sekä innovaatio- ja kiertotalousosaamisen ja -keskittymien avulla.
- ✓ Syvempi työelämäyhteistyö koulutuksen ja elinkeinoelämän välillä, jotta huippuosaajat saadaan työelämään suoraan koulusta.
- ✓ Työkäisen väestön jatkuvaan/elinikäiseen oppimiseen panostaminen sekä vahvempi panostus oppimiseen jo peruskoulusta alkaen.
- ✓ Alueen koulutustoimijoiden yhteistyön kehittäminen

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Ilmastokriisin eskaloituminen näkyy Uudellamaalla merkittävänä uhkina ja erilaisten vahinkojen lisääntymisenä

- ✓ Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimenpiteiden kehittäminen monialaisesti.
- ✓ Kriittisen infran ylläpitämiseen panostaminen ja varautuminen ilmastonmuutoksen luomiin ughiin.
- ✓ Euroopasta Suomeen viileämmän ilmaston perässä muuttaneiden integroiminen ja heidän osaamisensa hyödyntäminen.

Aluekehityksen tasaantuessa Uudenmaan suhteellinen kilpailukyky Suomen muihin alueisiin verrattuna heikkenee

- ✓ Maakunnan kilpailukyvn säilyttäminen ja kehittäminen suhteessa muuhun Suomeen.
- ✓ Saavutettavien palvelujen turvaaminen.
- ✓ Aktiivisempi ja vaikuttavampi alueen lobbaaminen liittyen osajiin ja investointeihin.

Osa Uudenmaan kunnista tippuu kasvun kelkasta ja alueelliset erot maakunnan sisällä kärjistyvät

- ✓ Saavutettavien palvelujen turvaaminen, ml. kuntien tukeminen, jotta maakunnan sisällä voidaan taata palvelut kaikille maakunnan asukkaille
- ✓ Pienten kuntien elinvoiman tukeminen ohjaamalla esimerkiksi vihreän siirtymän investointeja alueille.

Skenaario 2 – Euroopan renessanssi – Vaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Vihreä teknologia ja uusiutuva energia lisäävät alueen houkuttelevuutta yritysten ja asukkaiden osalta

- ✓ Yhteistyön lisääminen maakuntien ja muiden pohjoisten alueiden kanssa vauhdittamaan uusien ratkaisujen kehittämistä.
- ✓ Vihreän talouden ja vetytalouden läpimurtojen hyödyntäminen elinvoiman rakentamisessa reuna-alueille.

Vetovoimainen koulutusjärjestelmä ja alueen osaaminen lisäävät elinvoimiasuutta

- ✓ Vetovoimaisen koulutusjärjestelmän kehittäminen ja uusien koulutuskokonaisuuksien tarjoaminen, jotka tukevat muuttuvan toimintaympäristön osaamisen vaatimuksia.
- ✓ Yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyystoiminnan oleellinen vahvistaminen.

Työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto tasapainottaa väestörakennetta

- ✓ Yritysten ja julkisen sektorin kyvykkyyksien kehittäminen vastaanottaa monikulttuurisia osaajia.
- ✓ Median valjastaminen asenneilmapiirin muokkaamiseen.
- ✓ Huippuosaajien ja opiskelijoiden pitovoiman kehittäminen.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Muuttuva ilmasto ja investointien puuttuminen vaikuttavat infrastruktuurin heikkenemiseen

- ✓ Maakunnan sisäisen liikenneinfran kehittäminen.
- ✓ Teknologian hyödyntäminen asuinympäristön kehittämisessä ja ääri-ilmiöissä suojaamisessa.
- ✓ Osaamisen kehittäminen rakentamisessa, mm. rakennusten suojaaminen sään ääri-ilmiöiltä.

Alueen epätasa-arvoinen kehitys jatkuu. Eriytyminen kuntien ja toimijoiden esim. koulujen välillä lisääntyy

- ✓ Uhkakuvana on sisäisen turvallisuuden puute ja sosiaalisen segregatian lisääntyminen.
- ✓ Ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön ja eriytymisen hidastamiseen panostaminen.
- ✓ Eriytymisen ehkäiseminen koulutuksen, erityisesti peruskoulujen välillä.

Väestön ikääntyminen aiheuttaa haasteita, vaikka tilanne kohentuu maahanmuuton myötä

- ✓ Kehittyvän teknologian, kuten digitaalisten alustojen hyödyntäminen hoivatyössä edistämään kohtaamisia ja asuinturvallisuutta.
- ✓ Liikkuvien hyvinvointipalvelujen kehittäminen takaamaan hoivatyön tason edistäminen.

**Skenaario 3:
Näivettymisestä
hyvinvointitalouteen**

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen Tiivistelmä

LYHYESTI

- Maailma jakautuu kilpaileviin valtablokkeihin, mutta Yhdysvallat ja Kiina porskuttavat valovuosia Euroopan edellä.
- EU on ajautunut pysähtyneisyyden tilaan. Isoilta kriiseiltä on välttytty, mutta merkittävää kehitystä ei ole tapahtunut ja dynaaminen kasvu on jäänyt toteutumatta.
- Suomessa aletaan tavoitella talouskasvun ohella hyvinvointitaloutta, jossa ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia kehitetään myös kasvusta riippumattomilla, ei-materiaalisilla tavoilla.
- Hyvinvointitalousajattelu muuttaa yhteiskuntaa aiempaa sopuisammaksi ja polarisaatio vähenee.
- Väestön ikääntyminen, heikko huoltosuhde ja matala talouskasvu pysyvät kuitenkin merkittävinä haasteina.

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Tarina 1/2

Jakautuminen valtablokkeihin jatkuu ja EU:n toimintakyky heikkenee

2010-luvulla alkanut jakautuminen valtablokkeihin jatkuu. Alueelliset liittoumat korostuvat globaalin yhteistyön kustannuksella. Yhdysvaltojen, Euroopan ja Kiinan johtamat blokit kilpailevat vaikutusvallasta, teknologiasta ja resursseista. Venäjä pysyy tiukasti Kiinan johtamassa autoritääristen valtioiden blokissa, ja se koettelee jatkuvasti Euroopan ja Suomen turvallisuutta. Eurooppa on tiiviisti Yhdysvaltojen blokissa. Avointa sotaa ei synny, mutta hybridioperaatiot ja erilaiset vahingonteot ovat arkipäivää. Kilpailu arktisista alueista on kiihtynyt ja niin Naton kuin Venäjän läsnäolo pohjoisessa on lisääntynyt.

Eurooppa ei pärjää globaalissa kilpailussa – EU:n toimintakyky heikkenee, kun yhä useampi jäsenmaista alkaa kyseenalaistaa unionia. EU:ssa joudutaan hyväksymään yhteistyön eritahtisuus – jotkut tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään, toiset ovat mukana vähemmän aktiivisesti tai ovat vastarannan kiiskiä. EU hajoaa tiiviimmän yhteistyön pohjoiseen ja hidastahtisempaan etelään. EU:n sisämarkkina kuitenkin pysyy.

Paheneva ilmastonmuutos luo painetta Euroopan rajoille mutta EU sulkee rajansa ilmastopakolaisilta

Blokkiutumisen takia ilmasto- ja kestävyystoimet vaihtelevat alueellisesti. Valtiot ja toimijat osautuvat omia ilmasto- ja varautumistoimiaan priorisoiden niitä omien erityispiirteiden perusteella. Ilmastotoimiin tartutaan opportunistisesti siinä vaiheessa, kun se on liiketaloudellisesti järkevää. Tämä ei johda toimivimpaan lopputulokseen, ja voimakas ilmaston lämpeneminen näkyy suoraan myös Suomessa mm. sään ääri-ilmiöinä ja niistä aiheutuvina terveystriskeinä, luonnon monimuotoisuuden vähentymisenä ja uusien

tuholaisten ja tautien lisääntymisenä. Voimakkaan ilmaston lämpenemisen takia resursseja joudutaan kohdistamaan myös sopeutumistoimiin.

Paheneva ilmastonmuutos luo painetta Euroopan rajoille, mutta yhteiskunnallisten levottomuuksien pelossa EU sulkee tiukasti rajansa pakolaisilta. Euroopassa ja Suomessa hyväksytään heikompi talous- ja väestökehitys hintana sille, että maahanmuuttajien määrä saadaan pidettyä alhaisena.

Heikon kilpailukyvyn ja tiukentuneen maahanmuuttopolitiikan takia Eurooppaan tulee aiempaa vähemmän myös työperäistä maahanmuuttoa. Seurauksena Suomen väestö ikääntyy ja alkaa kääntyä hitaaseen laskuun. Vuonna 2050 Suomen väestö on noin 5,5 miljoonaa.

Hyvinvointitalousajattelu vahvistuu

Taloukasvun ollessa pitkään matala Suomessa aletaan tavoitella taloukasvun rinnalla myös hyvinvoinnin lisäämistä ei-materiaalisilla tavoilla niin poliitikkojen, elinkeinoelämän kuin kansalaisten toimesta. Taloukasvua ei unohdeta, mutta hyvinvointitaloudessa panostetaan myös muihin onnellisuutta lisääviin tekijöihin kuten yhteisöllisyyteen, turvallisuuteen, toimivaan arkeen ja vapaa-aikaan. Myös yhteiskunnallinen yrittäjyys lisääntyy, jossa pyritään tekemään yhteiskunnallista hyvää liiketoiminnan keinoin.

Hyvinvointitalousajattelu ja maahanmuuton vähentyminen muuttaa yhteiskunta aiempaa sopuisammaksi ja kulttuurinen polarisaatio vähenee. Väestön ikääntyminen ja huoltosuhde pysyvät kuitenkin merkittävinä haasteina. Suomessa yhteiskunnan arvopohja pysyy kutakuinkin samanlaisena kuin 2020-luvun alussa, mutta yhteisöllisyyden merkitys kasvaa.

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Tarina 2/2

Suomessa kehitetyt uusiutuvat energiamuodot eivät saa aikaan toivottua kasvua

Elinkeinorakenteen osalta nykykehitys jatkuu: valmistavan teollisuuden työpaikkojen määrä vähenee ja palvelusektorin työpaikkojen osuus kasvaa. Suomessa kehitetään voimakkaasti uusiutuvia energiamuotoja, mikä johtaa vety- ja kiertotalouden läpimurtoihin. Vetyautot ja sähköinen joukkoliikenne ovat arkipäivää. Ylijäämäenergiaa viedään sekä bulkkina että jalostettuna myös Eurooppaan. Puhdas energia ei kuitenkaan houkuttele siinä määrin sitä hyödyntäviä teollisuusinvestointeja kuin Suomessa toivottaisiin.

Teknologia ja tekoäly kehittyvät, mutta vauhti pysyy kohtuullisena ja yhteiskunta kykenee pääosin sopeutumaan muutoksiin. Euroopassa ja Suomessa on sääntelyllä pyritty siihen, ettei tekoäly syrjäytä ihmisiä. Kyvykkäät tekoälyt yleistyvät, mutta tekoäly toimii pääosin ihmisten assistenttina ja ihmiskykyjen parantajana. Ihmiskontakti säilyy, ja **robotiikka ja tekoäly hoitaa ”tylsempiä” tehtäviä.**

Blokkiutumisen ja globaalin epävakauden takia Suomi pyrkii lisäämään ruoantuotannon omavaraisuutta. Sään ääri-ilmiöt, uudet tuholaiset ja taudit vaikeuttavat maataloutta, mutta toisaalta pidempi kasvukausi mahdollistaa uusien lajikkeiden viljelyn. Tekoälyä ja robotiikkaa hyödynnetään maataloudessa tehostamaan tuotantoa ja sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin.

Julkisten resurssien puute leimaa palveluiden kehittämistä

Alueellisen kehityksen osalta keskittyminen kasvukolmioon jatkuu, ja julkisten resurssien puute vauhdittaa palveluiden keskittämistä. Toisaalta myös suuriin kaupunkeihin syntyy aiempaa enemmän erilaisia pienyhteisöjä, ja niiden rooli ja merkitys korostuu yksilöiden elämässä.

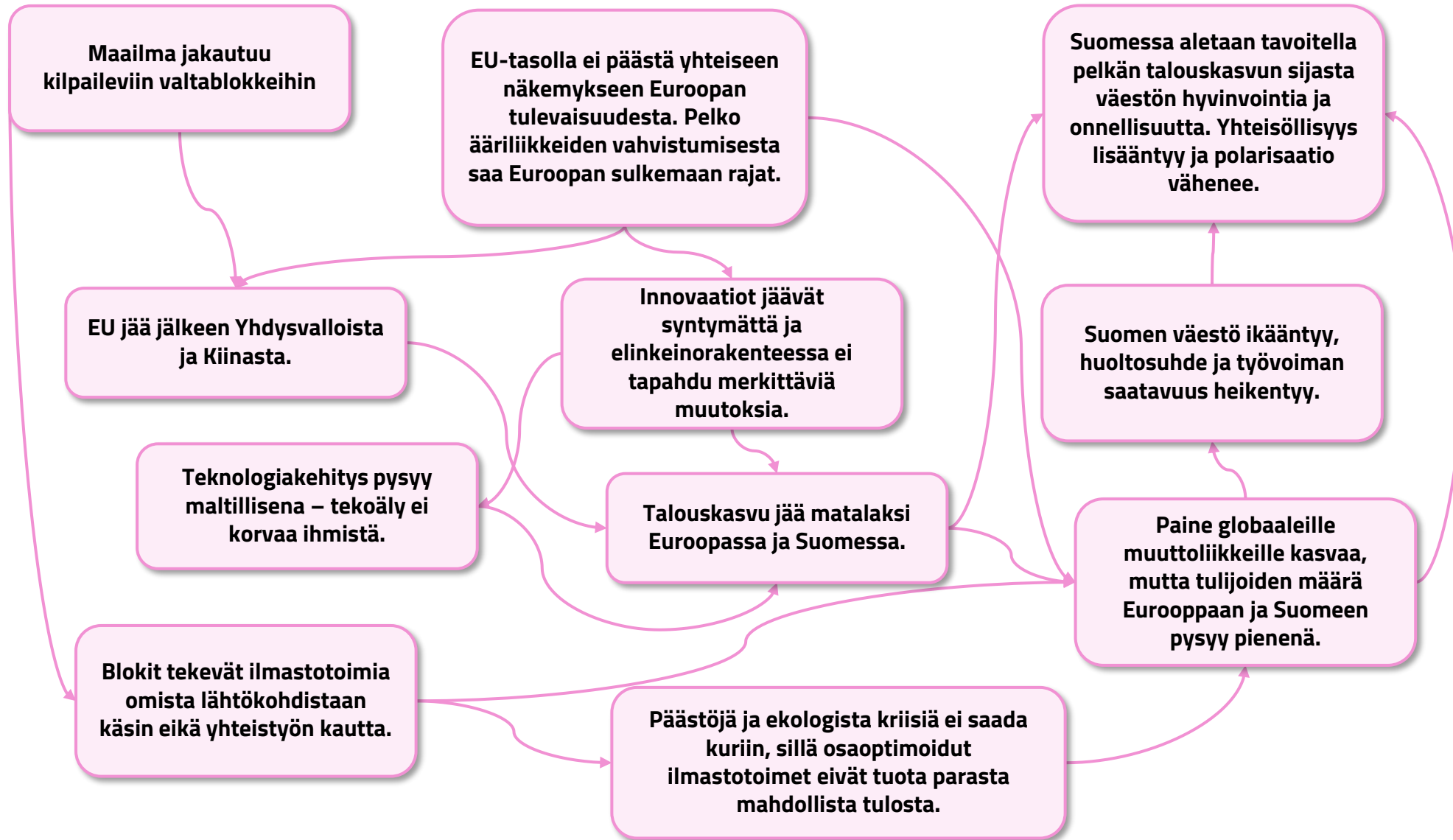
Hyvinvointipalveluita uudistetaan, mutta epätasa-arvoisuus pysyy. Julkista sotea kehitetään ja palvelut taataan jokaiselle keskittämällä ja priorisoimalla palveluita voimakkaasti, mutta rahoituksen puute on ongelma. Työssäkäyvät hyödyntävät edelleen työterveyspalveluita tai yksityisiä vakuutuksia. Yksityinen sektori ottaa roolia myös erikoissairaanhoidossa, ja erilaisten kalliiden yksityissairaaloiden ja -klinikoiden määrä kasvaa.

Myös koulutusta priorisoidaan aiempaa enemmän. Panostuksia ohjataan talouden kannalta keskeisille aloille kuten energia-alaan ja teknologiakehitykseen, mutta resurssien puutteen takia koko väestön koulutustason nostamisesta on luovuttu, ja esimerkiksi pelkän alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen on arkipäivää myös yliopistoissa.

Skenaario 3 – Näivetymisestä hyvinvointitalouteen

Skenaarion toteutuminen ja keskeiset ajurit

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Uusimaa skenaariossa 3

Uusimaa pärjää ja sillä on merkittävä rooli uusien talouden ja yhteiskunnan kehittämisalotteiden pilotoinnissa.

Ilmastonmuutos haastaa jatkuvuutta ja osaavan työvoiman puute rasittaa maakuntaa.

Uusimaa vahvistaa rooliaan Suomen talouden ja TKI-toiminnan veturina.

Uusimaa pysyy Suomen monimuotoisimpana maakuntana ja polarisaatio vähenee.

Uudellamaalla saadaan ylläpidettyä terveydenhuollon taso.

Yleiskuvaus Uudestamaasta skenaarion maailmassa

- Uusimaa pärjää ja pysyy Suomen talouden ja TKI-toiminnan veturina. Vaikka Suomella menee huonosti, Uudenmaan suhteellinen painoarvo kasvaa. Vetovoimatekijöinä ovat sijainti, luonto, innovatiivisuus ja positiivisen puolella pysyvä väestökehitys, kun muilta Suomen alueilta muutetaan aiempaa enemmän Uudellemaalle. Matalan talouskehityksen maailmassa Uudenmaan rooli innovaatioiden lähteenä korostuu entisestään.
- Uudellamaalla on merkittävä rooli uusien talouden ja yhteiskunnan kehittämisalotteiden pilotoinnissa. Uudenmaan alueiden erilaisuus mahdollistaa uuden yhteisöllisyyden toteuttamismuotojen testaamisen niin urbaaneissa kuin vähemmän tiheästi asutetuissa ympäristöissä.
- Uusimaa on vihreän siirtymän osalta edelläkävijä, josta investoinnit siirtyvät myös muualle maahan, ruokkien koko Suomen elinvoimaa. Uusimaa on testialusta erilaisille ilmastoinnovaatioille.

Keskeisimmät haasteet Uudellamaalla

- Ilmastonmuutoksen myötä epävarmuus arjen sujuvuudessa ja yritystoiminnan jatkuvuudessa kasvaa: globaalit heijastevaikutukset elinkeinoelämän toimintaketjuihin yleistyvät ja luontokadon ja sään ääri-ilmiöiden vaikutukset näkyvät myös Uudellamaalla.
- Osaavan työvoiman puute kasvaa merkittävästi, kun maahanmuutto vähenee.

Talous ja elinkeinot Uudellamaalla

- Uusimaa on Suomen talouden ja TKI-toiminnan veturi.
- Uusimaa on vihreän siirtymän osalta edelläkävijä ja testialusta erilaisille ilmastoinnovaatioille. Uusimaa vie arvoa tuottavia ilmastonmuutoksen

hillinnän ja sopeutumisen innovaatioita globaaleille markkinoille.

- Palvelusektorilla tapahtuu hidasta kehittymistä ja monipuolistumista teknologisten ja tekoälyyn pohjautuvien ratkaisujen myötä, mutta koko palvelusektoria mullistavia disruptioita ei nähdä.

Yhteiskunnallinen kehitys Uudellamaalla

- Uusimaa pysyy Suomen monimuotoisimpana maakuntana, mutta vastakkainasettelu vähenee, kun uusia muuttajia alueelle on vähemmän ja nykyiset asukkaat integroituvat vuosikymmenten saatossa.
- Hyvinvointitalouden hengessä asuinalueiden eriytymistä on onnistuneesti lievitetty ja arki Uudellamaalla on toimivaa. Pienyhteisöllisyys on lisääntynyt Uudenmaan suurissa kaupungeissa.
- Uudellamaalla saadaan ylläpidettyä terveydenhuollon taso, sillä väestötiheys on riittävällä tasolla ja Uusimaa pääosin hyötyy keskittymiskehityksestä. Terveydenhuollon innovaatiot syntyvät resurssien puitteissa pääosin Uudellamaalla.

Liikkuminen, saavutettavuus ja yhteistyö

- Julkisten resurssien puute heikentää liikenneinfran kehitystä koko maassa, mutta Uudenmaan talous mahdollistaa mm. vaadittavat korjausinvestoinnit myös reuna-alueille ja fyysinen saavutettavuus pysyy kohtuullisella tasolla.
- Haastavassa taloustilanteessa sisäinen yhteistyö lisääntyy Uudenmaan eri kuntien, kaupunkien ja toimijoiden kesken tehokkuuden saavuttamiseksi.
- Uudenmaan kansainvälinen yhteistyö on keskittynyt pääasiassa Yhdysvaltojen johtaman blokin maihin ja erityisesti energiasektorille. Yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa on tiivistä.

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen

Pohjois-Pohjanmaa skenaariossa 3

Pohjoisen strateginen merkitys kasvanut. Elämä on maakunnassa niukempaa, mutta yhteisöllisempää.

Ekologinen kriisi haastaa yhteiskunnan kaikkia osia alueita rakentamisesta ruuantuotantoon.

Maakunta on omavarainen elintarviketuotannon ja energian suhteen. Viileät kesät tuovat matkailijoita.

Pohjoisen merkitys koko Suomelle tunnustetaan ja maahanmuuttajiin suhtaudutaan arvostavammin.

Pohjois-Pohjanmaalla uskotaan yhdessä tekemiseen ja yhdessä asioista päättämiseen.

Yleiskuvaus Pohjois-Pohjanmaasta skenaarion maailmassa

- Pohjoisen strateginen merkitys on kasvanut ja Pohjois-Pohjanmaa porskuttaa kohtuullisen hyvin omavaraisuuden ja väestökehityksen suhteen. Muuttotappiota on ehkäisty onnistuneesti synnyttämällä alueelle työpaikkoja, pitämällä huolta alueen koulutus- ja asuntotarjonnasta, elinympäristöstä ja yrittäjyyden edellytyksistä. Nuorille sukupolville on luotu ennakkoiden uskoa ja luottamusta Pohjois-Pohjanmaasta hyvänä asuinalueena.
- Maakunnan elinkeinorakenteen alueellisen jakautumisen vuoksi työpaikkoja on edelleen melko tasaisesti eri puolilla maakuntaa.
- Alueelle on tullut teollisia investointeja ja fyysinen saavutettavuus on parantunut investointien kautta eri liikennemuodoissa.

Keskeisimmät haasteet Pohjois-Pohjanmaalla

- Väestökehitys ja yhteiskunnan mahdollinen polarisaatio haasteina.
- Puolustukseen joudutaan edelleen panostamaan merkittävästi. Ulkopoliittinen asema on epävakaa ja Suomi ei kokonaisuutena houkuttele investointeja.
- Ekologinen kriisi on merkittävä haaste. Vesistöjen ja metsien tilanne vaikuttaa arkeen ja teollisuuteen. Resurssiniukkuus ja sään ääri-ilmiöt haastavat mm. infrastruktuuria ja rakentamista, ruuantuotantoa, ihmisten terveyttä jne.

Talous ja elinkeinot Pohjois-Pohjanmaalla

- Maakunta on omavarainen elintarviketuotannon ja energian suhteen. Vihreän talouden ml. vetytalouden ja merituulivoiman roolit kasvavat.
- Teollisuustoimintoja alueellistetaan uudelleen. Omavaraisuusaste

kasvaa raaka-aineissa ja tuotannossa. Energian saatavuus houkuttelee maakuntaan jonkin verran uusia rohkeita teollisuusinvestointeja. Akkuteollisuus kehittyy.

- Luonto, erämaat ja viileät kesät houkuttelevat matkailijoita.

Yhteiskunnallinen kehitys

- Pohjoisen merkitys koko Suomelle tunnustetaan aiempaa paremmin, alue- ja paikkaperusteinen kehittäminen edelleen voimissaan.
- Maahanmuuttajiin suhtaudutaan nykyistä arvostavammin, koska työvoimaa tarvitaan väestön vanhetessa ja syntyvyyden laskiessa.
- Hyvinvointi keskittyy entisestään. Elämä kasvukeskusten ulkopuolella on palvelujen osalta entistä haastavampaa. Silti osa ihmisistä haluaa edelleen asua myös harva-alueilla.
- Pärjäämisen ja yhdessä tekemisen kulttuuri säilyy ja korostuu entisestään skenaariossa, mikä tukee yhteisöllisyyden rakentumista.

Liikkuminen, saavutettavuus ja yhteistyö

- Maakunnan sijainti Itämeren ja arktisen alueen leikkauspisteessä, Oulu solmupisteenä, tukee maakunnan elinvoiman kasvua. Maakunnalla on merkittävä rooli arktiseen alueeseen keskittyvässä kansainvälisessä yhteistyössä.
- Teknologia mahdollistaa aiempaa enemmän paikkariippumattomuutta ja asuinpaikan voi valita esimerkiksi harrastuksen perusteella.
- Väestön ikääntyminen lisää tarvetta esteettömille ja joustaville liikkumisratkaisuille erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen – Vaikutukset

Uudenmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Vihreän siirtymän teknologiat ovat talouden vetureita ja haluttuja vientituotteita

- ✓ TKI-kehitykseen ja korkean osaamisen tasoon panostaminen.
- ✓ Kiertotalousratkaisujen kehittäminen ja viennin edistäminen.
- ✓ Vihreän siirtymän pilotointitoimintaan panostaminen ja kehittämistoiminnan veturina toimiminen.
- ✓ Ekosysteemiyhteistyön lisääminen, jotta saadaan taklattia yksityisen rahan puute.

Uudenmaan houkuttelevuus elinympäristönä kasvaa suhteessa muihin maakuntiin, sillä heikossa talustilanteessa Uudenmaan rooli Suomen talouden ja innovaatioiden veturina korostuu

- ✓ Uusimaa on väestön ja yritystoiminnan keskittymä.
- ✓ Kaupunkiympäristön villiinnyttäminen ja kulttuurimaiseman ylläpito tukemaan hyvinvointia.
- ✓ Yhteisöllisten asumismuotojen ja -ratkaisujen kehittäminen.

Yhteisöllisyyden ja huolenpidon kasvaminen lisää ihmisten hyvinvointia

- ✓ Sotepalvelujen liikkuvuuden mahdollistaminen ja teknologian hyödyntäminen palveluiden tarjoamisessa.
- ✓ Ihmisten kohtaamispaikkojen lisääminen ja yhteisöohjaamisen turvaaminen sotepuolella.
- ✓ Terveiden ennaltaehkäisevän toiminnan lisääminen tekoälyn ja uusien sovellusten ja viestintäkanavien avulla.
- ✓ Yhteisöllisyyden edistäminen nuorten osalta.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Huonontuva huoltosuhde ja väestönkasvun pysähtyminen näivettävät pieniä kuntia ja niiden kehittyminen on heikompaa

- ✓ Pienten kuntien palvelujen saatavuuteen panostaminen.
- ✓ Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö, esim. palvelujen tuottamisessa.
- ✓ Ekosysteemiyhteistyön tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen kunnissa kilpailun sijasta.
- ✓ Sisäinen yhteistyö Uudenmaan eri kuntien, kaupunkien ja toimijoiden kesken, jotta myös pienissä kunnissa saadaan taattua riittävät palvelut.

Ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten luomat ongelmat Uudellemaalle

- ✓ Kaupunkirakenteen ilmastokestävyyden merkittävä parantaminen (viheralueet viilentämisessä ja imeyttämisessä).
- ✓ Ihmisten varautumisosaamisen kehittämisen tukeminen, esim. kriisivalmiuden, kansalaistaitojen, ilmastotoimien, ilmastoon sopeutumisen ja infran korjaamisen suhteen esim. lähiyhteisön ja/tai kolmannen sektorin toimijoiden avulla.
- ✓ Ihmisten auttaminen käsittelemään ja sopeutumaan elinympäristön rajuihin ja nopeisiin muutoksiin yhteisöllisesti.

Viennin haasteet blokkien maailmassa ja Suomen heikossa talustilanteessa

- ✓ Maakunnan saavutettavuuden ja hyvien ulkomaanyhteyksien varmistaminen.
- ✓ Uusien innovaatioiden kehittäminen ja kehittämistyön edistäminen.
- ✓ Yhteistyön harjoittaminen valtion, yritysten ja alueen eri toimijoiden kesken viennin edistämiseksi.
- ✓ Ekosysteemiyhteistyön tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen kunnissa kilpailun sijasta.

Skenaario 3 – Näivettymisestä hyvinvointitalouteen – Vaikutukset Pohjois-Pohjanmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Maakunnan toimialojen alueellinen jakautuminen edistää maakunnan työelämän kehittämistä.

- ✓ Investointien kohdistaminen useilla alueilla vihreään siirtymään.
- ✓ Hyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen. Uusien yrittäjien saaminen reuna-alueille.
- ✓ Teollisuuden omavaraisuuden kehittäminen lisää työpaikkoja tasaisesti maakunnan alueella.

Puhdas luonto, viileä sää ja hyvä asuinympäristö lisää alueen houkuttelevuutta.

- ✓ Luonnon positiivisten vaikutusten hyödyntäminen elinympäristön kehittämisessä.
- ✓ Vastuullisuusajattelun korostuminen ihmisten arvoissa ja luonnon kunnioittaminen edistää luonnon suojelua.
- ✓ Luonto, erämaat ja viileät kesät houkuttelevat matkailijoita.

Uusien yhteistyömallien avulla tuetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

- ✓ Uudenlaisen yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittäminen osallistamalla eri alojen toimijoita.
- ✓ Uusien asukkaiden muuttamisen helpottaminen luomalla uusia asumisen ja liikkumisen muotoja sekä yhteisöllistä toimintaa.
- ✓ Osallisuuden kehittyminen digitalisaation avulla.
- ✓ Kolmannen ja neljännen sektorin toimintamallien kehittäminen ja vapaaehtoistyön mahdollisuuksien hyödyntäminen.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vaikutukset teollisuuteen.

- ✓ Sään ääri-ilmiöihin varautuminen ja luontokadon estäminen teollisuusalojen yhteistyötä hyödyntämällä.
- ✓ Ruokatalouden muutoksiin varautuminen ja uusien maatalousnovaatioiden kehittäminen.

Turvallisuushuolien esiintyminen ihmisten arjessa.

- ✓ Turvallisuutta korostavan elinympäristön kehittäminen.
- ✓ ”Kansalaistaito-opin” edistäminen: yhteiskunnan toimivuus, terveyden edistäminen, asioiminen viranomaisten kanssa ja digitaalisen edistäminen.

Epätasa-arvoisuuden ja syrjäytymisen uhkakuvien kasvaminen

- ✓ Ikääntyvien työikäisten osaamisen tunnistaminen ja työkyvyn ylläpitäminen.
- ✓ Syrjäytymisuhan alla olevien lasten tunnistaminen ja auttaminen.
- ✓ Tarvittavien uusien kyvykkyyksien tunnistaminen ja elinikäiseen oppimiseen panostaminen.
- ✓ Koulutuksen saatavuuden takaaminen huomioiden kaikki koulutusasteet.
- ✓ Uusien työelämäpolkujen luominen nuorille. Nuorille mahdollisuus aloittaa työelämä aiemmin.

Skenaario 4: Pakolaiset ja polarisaatio

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio

Tiivistelmä

LYHYESTI

- Maailma kärsii voimakkaasta epävakaudesta ja konflikteista.
- Riittämättömät ilmastotoimet ovat tehneet laajoista alueista asuinkelvottomia, mikä on johtanut massiiviseen pakolaisuuteen.
- EU:n toimintakyky heikkenee ja populistiset ja kansallismieliset liikkeet ovat vahvistuneet talouskriisin ja pakolaisvirtojen takia.
- Myrskyisässä maailmassa Suomen elinkeinorakenne pohjautuu aiempaa enemmän paikalliseen tuotantoon ja perinteiseen teollisuuteen.
- Suomen väestö on kasvanut maahanmuuton seurauksena ja väestöä riittää koko maahan.
- Yhteiskunnan polarisaatio on lisääntynyt, ja jännitteitä esiintyy väestöryhmien, koulutustasojen ja sukupuolten välillä.

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio

Tarina 1/2

Sääntö- ja sopimuspohjainen maailma heikentyy ja globaalit konfliktit pahenevat

Globaalit konfliktit pahenevat ja laajenevat. Valtioiden väliset erimielisyydet lisääntyvät ja suurvallat edistävät omia intressejään yhä enemmän suoralla voimankäytöllä. Venäjä jatkaa aggressiivista käyttäytymistään, Euroopassa ja muualla maailmalla on puhjennut uusia suoria sotilaallisia konflikteja lisäten pakolaisuutta ja muuttovirtoja. Itämeren turvallisuus heikentyy, ja Suomi joutuu panostamaan merkittävästi puolustukseen ja turvallisuuteen Venäjän uhan alla.

Sääntö- ja sopimuspohjainen maailma heikentyy, ja monenkeskisestä sopimisesta on siirrytty kahdenvälisiin ja blokkien välisiin sopimuksiin. Pohjoismainen yhteistyö on vahvistunut ja kehittynyt lähes valtioliitoksi.

Ilmasto lämpenee ja valtiot keskittyvät akuuteista kriiseistä selviämiseen

Vajavaisten ilmastotoimien takia ilmasto lämpenee voimakkaasti, ja valtiot joutuvat keskittymään akuuteista kriiseistä selviämiseen. Myös Suomessa nähdään rajuja sään ääri-ilmiöitä ja niiden vaikutuksia – pahentuvia tulvia, uusia tauteja, ja tuholaisia. Suomessa kuolleisuus nousee rajusti kesän helleaaltojen takia, ja rakennuskanta sekä infra rapistuu nopeammin. Myös ilmasto- ja muu pakolaisuus Suomeen kasvaa voimakkaasti, mikä nuorentaa ja kasvattaa väestöä yli 7 miljoonaan vuonna 2050.

Turvallisuus- ja huoltovarmuussyistä voimakasta väestönkasvua ohjataan valtiovallan toimesta erilaisin kannustimin tasaisemmin ympäri maata. Toisaalta kasvukausi pohjoisessa pitenee ja pohjoisen suhteellinen houkuttelevuus lisääntyy ilmaston lämpenemisen myötä.

EU heikkenee ja jäsenmaita erotetaan

EU:n toimintakyky heikkenee, kun konfliktien maailmassa yhä useampi jäsenmaista ajaa itsekkäästi omia etujaan, joidenkin siirtyessä kohti Unkarin tietä. Unionia kyseenalaistetaan ja yhteinen päätöksenteko lamautuu ja useita jäsenmaita eroaa.

Myrskyisän maailmantilanteen aiheuttama vahvan johtajan kaipuu ja pakolaisvirran aiheuttama tyytymättömyys tekee äärioikeistolaisuudesta useissa maissa valtavirtaa. Toisaalta kansallisella turvallisuudella perustellaan kansalaisten lisääntynyttä valvontaa. Tuloksena demokratia heikkenee merkittävästi.

Suomen omavaraisuusaste ja paikallinen tuotanto kasvavat

Suomen elinkeinorakenne pohjautuu aiempaa enemmän paikalliseen tuotantoon. Suomen omavaraisuutta nostetaan ja luonnonvarojen saatavuuden heikentyessä ja kansainvälisen kaupan vähentyessä Suomessa panostetaan alkutuotantoon, kaivostoimintaan ja perinteiseen teollisuuteen. Toisaalta kaivostoiminta, perinteinen teollisuus, fossiiliset energiantuotantomuodot kiihdyttävät ilmastonmuutosta ja luontokatoa ennestään. Makean veden ympärille syntyy liiketoimintaa.

Omavaraistalous ei korvaa kansainvälisiä arvoketjuja, vaan hyödykkeiden hinnat nousevat, niukkuus lisääntyy ja talouskehitys on heikkoa. Korkean jalostusarvon tuotteisiin ei panosteta, eikä arvonn lisää pääosin tule Suomeen.

Logistiikkavirrat ovat kääntyneet viennissä ja tuonnissa Ruotsin ja Norjan satamiin. Kaksoisraide eurooppalaisella raideleveydellä ulottuu Tampereelta Haaparantaan.

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio

Tarina 2/2

Voimakas väestönkasvu luo painetta ruoantuotannon lisäämiselle ja ruokaturvan varmistamiselle. Paikallisen ruoantuotannon merkitys kasvaa ja Suomi pyrkii voimakkaasti lisäämään ruoantuotannon omavaraisuutta. Teknologikehityksen hidastuessa maatalous pysyy työvoimaintensiivisenä eikä sen tehokkuus kasva toivotusti. Kasvukauden pidentymisestä huolimatta Suomen maatalouden kannattavuuskehitys on heikkoa.

Teknologiakehitys on hidasta ja vihreän siirtymän investoinnit hyytyvät

Teknologia- ja tekoälykehitys on ollut odotettua hitaampaa, sillä konfliktien maailmassa sääntely on korkeaa ja turvallisuushuolien takia tieto liikkuu hitaasti valtioiden ja blokkien rajojen yli. Maat ja alueet kehittävät tekoälyä itsenäisesti rajattuihin sovellutuksiin, ja isompi tekoälyloikka jää syntymättä.

Kaikki tavat tuottaa energiaa pysyvät hyväksytyinä, mukaan lukien fossiiliset. Uusiutuvia käytetään, mutta niiden investoinnit hyytyvät. Ydinvoimalla on laaja hyväksyntä.

Taloudellisen niukkuuden takia työtä tehdään aiempaa enemmän

Työelämä muuttuu kasvavan väestön ja muuttuvan elinkeinorakenteen myötä. Taloudellisen niukkuuden takia työtä tehdään aiempaa enemmän. Vaikka kansallismielisyys on valtavirtaa, osa yhteiskunnasta pyrkii kuitenkin saamaan maahanmuuttajia aktiivisesti työelämään esim. kotoutumispalveluiden ja yrittäjyyteen kannustamisen kautta. Varsinaista työperäistä maahanmuuttoa tulee Suomeen vain vähän, mutta osa pakolaisista on korkeasti koulutettua, osaavaa työvoimaa, jotka integroituvat verrattain nopeasti.

Resurssien puutteen takia iso osa korkeakoulutuksesta on muuttunut maksulliseksi. Koulutuksessa korostuu käytännön hyödyn tuottaminen. Perustutkimusta tehdään enää vähän, ja lyhytkestoinen, työelämälähtöinen koulutus on lisääntynyt yleissivistävän koulutuksen kustannuksella.

Yhteiskunnan ”koplautuminen” jatkuu ja kansallismielinen ajattelu on valtavirtaa

Yhteiskunnan ”koplautuminen” jatkuu, mutta uudet jakolinjat muodostuvat etnisen alkuperän lisäksi yhä enemmän myös koulutustaustan ja sukupuolen mukaan. Maahanmuutto voimistaa tätä kehitystä. Polarisaatio näkyy myös koulutuksessa ja työmarkkinoilla sekä hyvinvointi- ja terveyseroina.

Kansallismielisestä ja konservatiivisesta ajattelusta on tullut valtavirtaa, ja useita esim. sukupuolten tasa-arvoon liittyviä edistysaskeleita on kumottu. Sukupuolten eriytyminen voimistuu ja eri näkökulmien väliset ristiriidat lisääntyvät. Ulkoiset uhat kuitenkin pitävät jonkintasoista kansallista yhtenäisyyttä yllä.

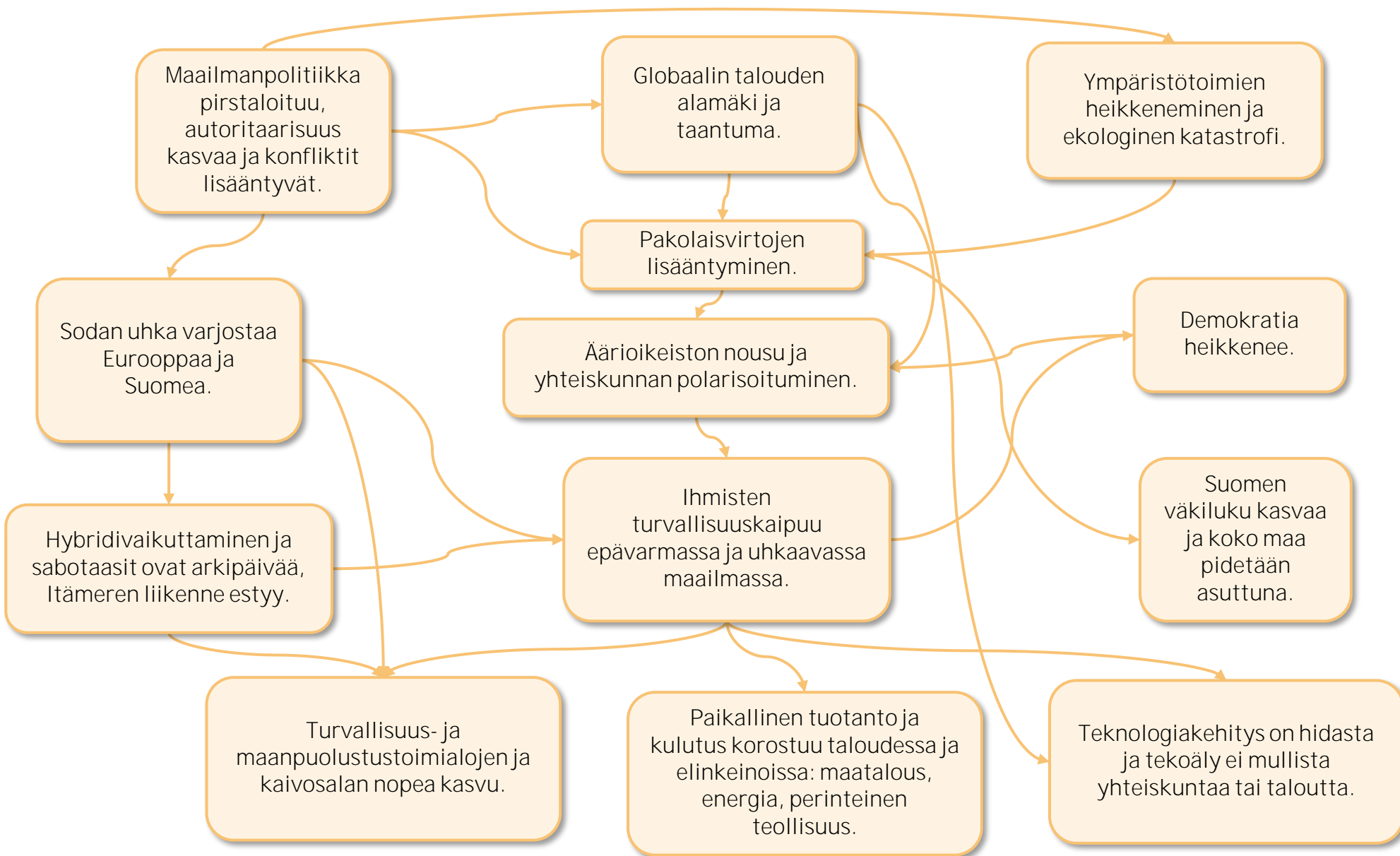
Julkisia palveluita karsitaan

Heikossa taloustilanteessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita karsitaan, ja esimerkiksi pakolaisten pääsyä terveydenhuollon palveluihin rajoitetaan. Samaan aikaan hyväosaiset pitävät kiinni omista palveluistaan. Tämä vahvistaa eriarvoisuuden tunnetta ja levottomuuksia. Julkisten palveluiden puutteessa perheen ja lähiyhteisön ja kolmannen sektorin rooli terveys- ja hoivapalveluissa korostuu. Rikollisuus ja turvattomuus lisääntyy.

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio

Skenaarion toteutuminen ja keskeiset ajurit

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio

Uusimaa skenaariossa 4

Uudenmaan väestö kasvaa ja monimuotoistuu niin suurkaupungeissa kuin kehyskunnissa.

Heikko talouskehitys haastaa palveluita ja segregaatio on merkittävä haaste.

Uudenmaan elinkeinorakenne ja tuottavuus eivät pääse kasvuun mukaan, kuten ei muun Suomenkaan.

Kuplautuminen ja levottomuus näkyy erityisesti alueella, mutta kansalais-yhteiskunta toimii vastavoimana.

Resurssiniukkuus johtaa kuntaliitoksiin.

Yleiskuvaus Uudestamaasta skenaarion maailmassa

- Uudenmaan väestö kasvaa voimakkaasti: alueen suurten kaupunkien lisäksi myös entiset muuttotappiokunnat kääntyvät kasvuun uusien asukkaiden muuttaessa edullisempien hintojen perässä. Väestötiheys kasvaa huomattavasti ja asuminen on nykyistä tiiviimpää.
- Uusimaa on ylivoimaisesti Suomen monimuotoisin maakunta: vieraskielisten ja ei-kantasuomalaisten osuus on suurempi kuin kantaväestön.
- Konflikteihin ja sotaan varautuminen näkyy Uudellamaalla erityisesti mm. rannikon ja satamien turvaamisessa.
- Uudenmaan merkitys Suomelle on edelleen suuri, mutta alueiden välinen kilpailu kovenee, sillä väestö kasvaa kaikkialla Suomessa.

Keskeisimmät haasteet Uudellamaalla

- Heikko taloustilanne rajoittaa toimintaa, ja voimakas väestönkasvu tuo haasteita ja lieveilmiöitä.
- Segregaatio ja asuinalueiden eriytyminen on erityinen ongelma varsinkin Uudenmaan suurissa kaupungeissa ja lähiöissä.
- Palveluiden järjestäminen koko maakuntaan on heikossa taloustilanteessa merkittävä haaste.

Talous ja elinkeinot Uudellamaalla

- Pienyrittäjyyden rooli kasvaa erityisesti maahanmuuttajien vetämänä.
- Elinkeिनorakenne säilyy nykyisen kaltaisena. Uudenmaan elinkeinorakenne ja tuottavuus eivät pääse kasvuun mukaan, kuten ei

muun Suomenkaan.

- Yksi merkittävimmän kasvava ala on puolustusteollisuus, mikä pitää sisällään korkean teknologian tehtäviä ja hallintotehtäviä.
- Uudellemaallemkin sijoittuu enemmän energiantuotantoa ja esim. pienydinvoimaloita.

Yhteiskunnallinen kehitys Uudellamaalla

- Kuplautuminen ja levottomuus näkyy erityisen paljon Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla. Vahva kansalaisyhteiskunta voi kuitenkin toimia vastavoimana.
- ”Kurin ja järjestyksen” korostuminen näkyy moniäänisyyden ja demokratian heikentymisenä myös Uudellamaalla.
- Lainsäädäntö ja valtiovalta varautuu suuriin muutoksiin, jolloin niiden ohjausvalta on vahvempaa.
- Resurssiniukkuus ja heikko talous näkyy lisääntyvinä kuntaliitoksina.

Liikkuminen ja saavutettavuus

- Liikkumisen volyyymi kasvaa Uudellamaalla väestönkasvun vuoksi. Resurssipulan takia myös liikkumisesta ja saavutettavuudesta joudutaan säästämään, joten liikkumisen kasvu keskittyy suurille ja etabloituneille reiteille ja niiden alueiden välillä, joiden saavutettavuus pysyy.
- Toisaalta kriittisen infran turvaaminen korostuu ja turvallisuuden kannalta keskeisimmät väylät ja yhteydet pidetään hyvässä kunnossa.

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio – Vaikutukset

Uudenmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Kiertotalous, puolustusteollisuus ja kestävä ruokajärjestelmän ratkaisut ovat merkittäviä kasvualoja paikallisesti ja kansainvälisesti.

- ✓ Vihreän siirtymän innovaatioiden ja ruokajärjestelmän teknologisten innovaatioiden kehittäminen vastaamaan muuttuvia sääoloja.
- ✓ Kiertotalouden kv-ratkaisujen kehittämiseen panostaminen ja viennin edistäminen.
- ✓ Uudelleenkäyttöön liittyvän paikallisen liiketoiminnan ja paikallisen tuotannon edistäminen ja tukeminen.
- ✓ Otaniemen kehittäminen puolustusteollisuuden innovaatiohubiksi. Pohjoismaisen puolustusteollisuuden edistäminen Uudenmaan toimesta.

Uudenmaan toimiminen koulutuksen osaamishubina ja osaamisen jakaminen ympäri Suomen.

- ✓ Jatkuvan oppimisen toimintamallin kehittäminen. Osaamisen kehittäminen ja jatkuva oppiminen yhteistyössä yritysten ja koulutusjärjestöjen kanssa.
- ✓ Tutkintojen tunnustamisen ja osaamisen todentamisen uusien mekanismien kehittäminen. Tutkinnon merkityksen lieventäminen ja osaamisen hankkiminen myös muilla tavoilla.

Yritystoimintaan voimakas panostaminen

- ✓ Yritystoiminnan ja yrittäjyyden tukemisen nostaminen yhteiskunnan prioriteetin kärkeen.
- ✓ Pienyrittäjyyden helpottaminen, yrittäjyyskasvatuksen tukeminen ja yrityksille tarkoitettujen palveluiden lisääminen, luvitusprosessien järkevöittäminen ja sujuvoittaminen, joustavien tilaratkaisujen tarjoaminen.
- ✓ Yhteiskunnallisen yrittäjyyden ja monimuotoisten toimeentulon tukeminen.
- ✓ Lähipalveluiden ja kivijalkabisneksen edistäminen yhdyskuntasuunnittelulla.
- ✓ Maahanmuuttajataustaisten yrittäjyyden tukeminen.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Ympäristöolosuhteiden muuttuminen epäsuotuisaksi haastaa kriittisen infran ylläpitoa

- ✓ Rapautuvan infrastruktuurin korjauksen ja uuden rakentamisen toimenpiteiden edistäminen suojelemaan lisääntyviltä ulkoisilta uhilta.
- ✓ Infran rakentamisen resurssitehokkuuden kasvattaminen ja siihen liittyvän osaamisen ja sääntelyn kehittäminen. Rakentamisen laadun edistäminen ja laatukriteerien määrittäminen.
- ✓ Uusimaalaisen korjausrakentamisosaaamisen ja -yrittäjyyden tukeminen.
- ✓ Rakennusten ja tavaroiden elinkaaren pidentämisen tukeminen erilaisilla toimilla.

Uudellamaalla alueet ja kaupungit segregoituvat ja väestö jakaantuu yhteiskuntaluokkien mukaan.

- ✓ Kolmannen sektorin tuottamien palveluiden lisääminen.
- ✓ Maahanmuuttajien integroiminen yhteiskuntaan uusien toimintamallien avulla. Varhaiseen kotouttamiseen panostaminen yhteistyön avulla.
- ✓ Ihmisten elämänhallinnan, hyvinvoinnin ja turvallisuudentunteen tukeminen.
- ✓ Tarjotaan palveluja ja keinoja sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin edistämiseen.
- ✓ Kulttuurien välisen yhteisöllisyyden ja ymmärryksen kasvattaminen.

Maakunnan saavutettavuus heikkenee, liikenneinfra rapistuu ja liiketoiminnasta tulee paikallisempaa

- ✓ Kansainvälisen saavutettavuuden varmistaminen, jotta Uusimaa ei jää Eurooppaan **suuntautuvan liikenteen suhteen ”pussinpohjalle”**.
- ✓ Julkisen liikenteen ja julkisen liikenteen infran kehittäminen ehkäisemään joukkoliikenneinfran heikkenemistä, yksityisautoilun lisääntymistä, maakunnan näivettymistä, eriytymistä ja elintasoerojen kasvua.
- ✓ Verotulojen ohjaaminen joukkoliikenteen kehittämiseen.
- ✓ Pyörateihin ja pyöräilyinfraan panostaminen.

Skenaario 4 – Pakolaiset ja polarisaatio – Vaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan varautumissuunnitelma skenaarion toteutumiseen

TÄRKEIMMÄT MAHDOLLISUUDET JA NIIDEN HYÖDYNTÄMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Pohjois-Pohjanmaa ottaa harppauksia puolustusteollisuuden kehittämisessä

- ✓ Maakunta panostaa maailman johtavan puolustusteknologian kaksikäytön keskuksen kehittämiseen.
- ✓ Pohjoismaisen puolustusyhteistyön lisääminen. Puolustusyhteistyön lisääminen kasvattaa Pohjois-Pohjanmaan merkitystä puolustusasioissa.
- ✓ Panostaminen puolustus- ja avaruusteknologian kehittämiseen. Puolustusteknologian ”Piilaakso”.
- ✓ Yhteistyön kehittäminen turvallisuussektorin toimijoiden kesken.

Ilmastosyistä kesäajan matkailun merkitys lisääntyy työllistään väestöä ja pitäen lentoliikenteen elinvoimaisena

- ✓ Liikennejärjestelyjen kehittämiseen panostaminen.
- ✓ Pohjois-Pohjanmaan markkinoiminen globaalisti houkuttelevana matkakohteena.

Merkittävä rooli puhtaan energian edistäjänä

- ✓ Yliopistojen panostaminen puhtaan energian osaamiseen.
- ✓ Kaupunkien ja maakuntien roolin vahvistaminen puhtaan energian edistäjinä ja toimijoina.
- ✓ Investointien houkuttelevuus puhtaan energian hankkeisiin.
- ✓ Puhtaan energian bisnesmahdollisuuksien hyödyntäminen ja paikallisen omistamisen takaaminen.

TÄRKEIMMÄT UHAT JA NIIDEN EHKÄISEMISEEN TAI NIIHIN SOPEUTUMISEEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET:

Kilpailukyvyyn säilyttäminen uusien osaajien pito- ja vetovoiman osalta

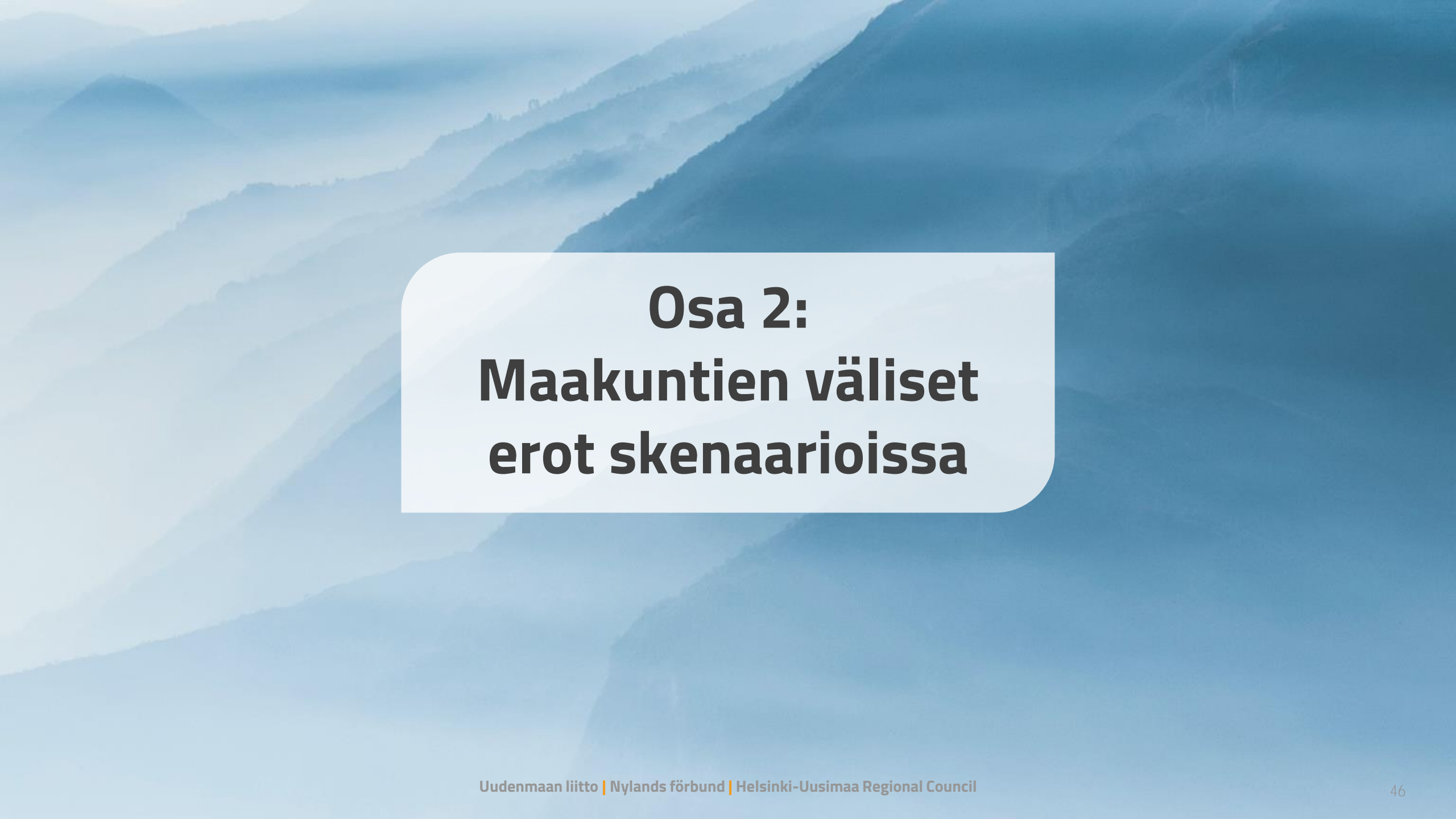
- ✓ Aivovuodon ehkäiseminen. Vaikka työvoimaa on saatavilla, osaavista henkilöstä on pulaa.
- ✓ Monipuolisen koulutustarjonnan tarjoaminen.

Asukkaiden elintaso laskee ja epäarvoistuu

- ✓ Julkinen palvelutuotanto heikkenee ja yksityisen sektorin palvelutuotanto kasvaa.
- ✓ Palvelutarjonta keskittyy maakunnassa muutama suureen kaupunkiin.
- ✓ Jengiytymisen, väkivaltarikollisuuden ja asuinalueiden eriarvoistumisen ehkäiseminen.
- ✓ Nuorten eriarvoisuuskehitykseen puuttuminen.

Oulun merkitys asuinpaikan ja elinkeinon osalta maakunnassa korostuu entisestään

- ✓ Yhteyksien kehittäminen näivettyville maaseutualueille.
- ✓ Alueiden eriarvoistumisen huomioiminen kaupunkisuunnittelussa (kaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu ja asunto-ohjelmat).
- ✓ Korkeakouluopintojen tarjoaminen myös muissa alueen kaupungeissa kuin Oulussa.

Osa 2: Maakuntien väliset erot skenaarioissa

Skenaarion vaikutukset – Leimalliset piirteet maakunnissa skenaariossa 1

MAAKUNTIEN VERTAILU: Uudenmaan ja erityisesti PK-seudun kasvu on voimakkaampaa kuin maltillisemmin kasvavan Pohjois-Pohjanmaan. Uusimaa hyötyy eniten kansainvälistymisestä ja työperäisestä maahanmuutosta ja se toimii kokonaisvaltaisena innovaatiokeskuksena ja talouden veturina. Pohjois-Pohjanmaa fokuoittuu tiukemmin teknologia-alaan. Haasteet liittyvät kummassakin maakunnassa polarisaatioon, teknologiakehityksen lieveilmiöihin ja elinympäristöjen muutokseen.

Uudellamaalla saavutetaan korkean teknologian ja koulutustason hyvinvointiyhteiskunta, ja maakunnan elintaso ja elämänlaatu nousee maailman kärkeen.

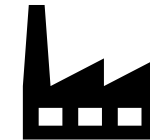
Uusimaa on entistä monimuotoisempi ja kansainvälisempi Suomen talouden ja innovaatiotoiminnan veturi. PK-seutu on yhtenäinen älykaupunki, joka houkuttelee kansainvälisiä osaajia ja yrityksiä.

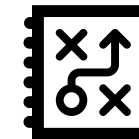
Kilpailukulttuuri, hyvinvoinnin epätasainen jakautuminen ja polarisaatio sekä perinteisten elinympäristöjen ja kansallismaisempien katoaminen ovat maakunnan haasteina.

Valoisampi maailmantilanne tukee korkeampaa syntyvyyttä ja perheellistymistä Pohjois-Pohjanmaalla.

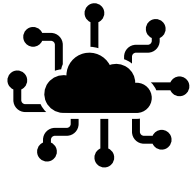
Korkea osaaminen ja uusiutuvan energian tuotanto mahdollistaa korkean arvonlisän teollisuuden ja jalostustoiminnan Pohjois-Pohjanmaalla. Teknologia-ala on maakunnan talouden johtotähti.

Alueellinen polarisaatio, ympäristöarvojen jääminen talouskasvun jalkoihin ja nopean teknologiakehityksen lieveilmiöt ovat Pohjois-Pohjanmaan keskeisiä haasteita.

Skenaarion vaikutukset – Leimalliset piirteet maakunnissa skenaariossa 2

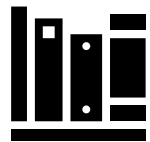
MAAKUNTIEN VERTAILU: Uudenmaan suhteellinen painoarvo Suomessa laskee, kun muut alueet ml. Pohjois-Pohjanmaa hyötyvät tasaisemmasta väestö- ja aluekehityksestä. Vihreällä teknologialla on merkittävä rooli kummankin maakunnan elinkeinoissa, mutta Pohjois-Pohjanmaa profiloituu lisäksi uusiutuvan energian tuottajana. Uusimaa kehittyi huippukoulutuksen keskuksiksi. Toisaalta ilmastokriisi haastaa kumpaakin maakuntaa.

Maakunnalla on vahva asema korkean teknologian ja tekoälyn saralla. Helsinki on Euroopan johtava vihreän rahoituksen keskus. Uudenmaan väestö kasvaa maltillisesti ja hallitusti.

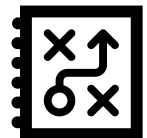
Vihreä teknologia ja uusiutuva energia lisäävät alueen houkuttelevuutta. Pohjois-Pohjanmaa on merkittävä tuuli- ja aurinkovoiman tuottaja ja Oulu dynaaminen ja kansainvälinen innovaatiokeskus.

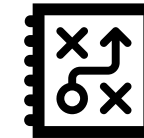
Uudellamaalla on tarjolla kansainvälistä huippukoulutusta ja -osaamista. Uusimaa on maailman paras paikka oppia.

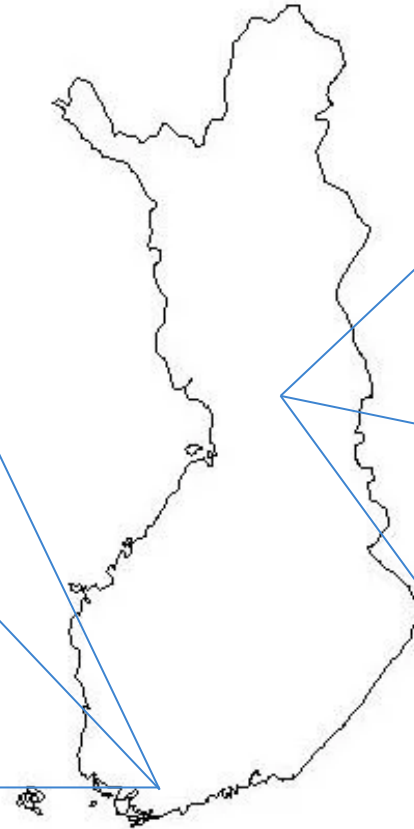
Työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto on tasapainottanut väestörakennetta, ja maakunnasta on tullut kansainvälisempi ja monikulttuurisempi.

Ilmastokriisin eskaloituminen näkyy Uudellamaalla sään ääri-ilmiöiden aiheuttamien vahinkojen lisääntymisenä. Toisaalta kilpailuasetelma Suomen muiden alueiden kanssa kovenee.

Ilmastomuutoksen aiheuttamat ääri-ilmiöt vaativat jatkuvaa sopeutumista. Väestön ikääntyminen ja alueellinen polarisaatio Oulun kasvaessa voimakkaasti haastavat maakuntaa.

Skenaarion vaikutukset – Leimalliset piirteet maakunnissa skenaariossa 3

MAAKUNTIEN VERTAILU: Uusimaa pysyy Suomen talouden ja TKI-toiminnan veturina, ja sen rooli uusien innovaatioiden synnyttämisessä ja pilotoinnissa korostuu entisestään. Pohjois-Pohjanmaalla elämä on niukempaa, mutta yhteisöllisempää. Toisaalta pohjoisen strateginen merkitys on kasvanut ja Pohjois-Pohjanmaa on omavarainen elintarviketuotannon ja energian suhteen. Kummankin maakunnan haasteena on se, ettei Suomi isossa kuvassa houkuttele investointeja.

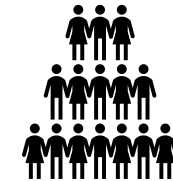
Uusimaa pysyy Suomen talouden veturina, ja se on väestön ja yritystoiminnan keskittymä. Uudenmaan rooli innovaatioiden lähteenä korostuu entisestään heikon talouskehityksen maailmassa.

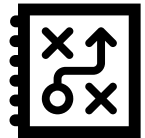
Pohjoisen strateginen merkitys on kasvanut ja Pohjois-Pohjanmaa pärjää omavaraisuuden ja väestökehityksen suhteen. Työpaikkoja on edelleen melko tasaisesti eri puolilla maakuntaa.

Yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito lisääntyy, mikä parantaa ihmisten hyvinvointia. Sisäinen yhteistyö lisääntyy Uudenmaan eri kuntien, kaupunkien ja toimijoiden kesken.

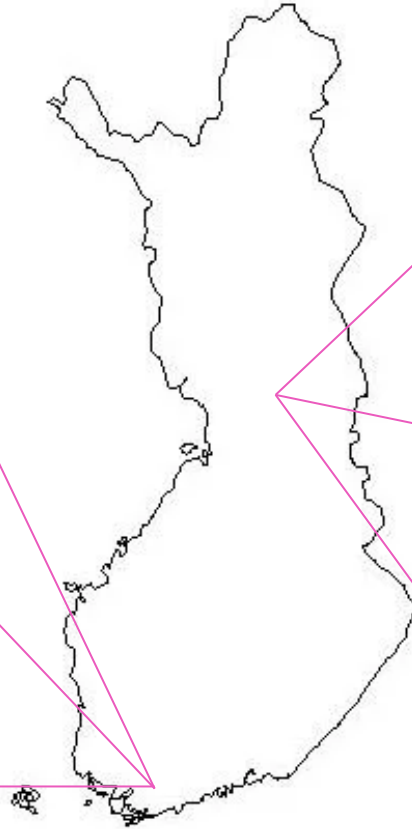
Pärjäämisen ja yhdessä tekemisen kulttuuri säilyy ja korostuu entisestään. Maahanmuuttajiin suhtaudutaan nykyistä arvostavammin, koska työvoimaa tarvitaan väestön vanhetessa ja syntyvyyden laskiessa.

Huonontuva huoltosuhde ja väestönkasvun pysähtyminen näivettävät Uudenmaan reuna-alueita. Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ylikulutus luovat paljon ongelmia.

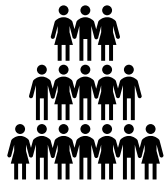

Ekologinen kriisi ja siitä juontuva resurssiniukkuus ja sään ääri-ilmiöt haastavat mm. teollisuutta, infrastruktuuria ja rakentamista, ruuantuotantoa ja ihmisten terveyttä.

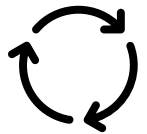

Skenaarion vaikutukset – Leimalliset piirteet maakunnissa skenaariossa 4

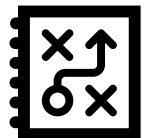
MAAKUNTIEN VERTAILU: Uudellamaalla skenaarion ilmiöt esiintyvät voimakkaimmin – väestö kasvaa rajusti ja polarisaatio lisääntyy. Kiertotalous, puolustusteollisuus ja kestävä ruokajärjestelmän ratkaisut ovat merkittäviä kasvualoja. Pohjois-Pohjanmaa on suhteessa rauhallisempi, ja puolustusteollisuuden ja maatalouden rooli korostuu. Konflikteihin ja sotaan varautuminen näkyy kummassakin maakunnassa, samoin kuin yleinen elintason lasku ja ilmastokriisi.

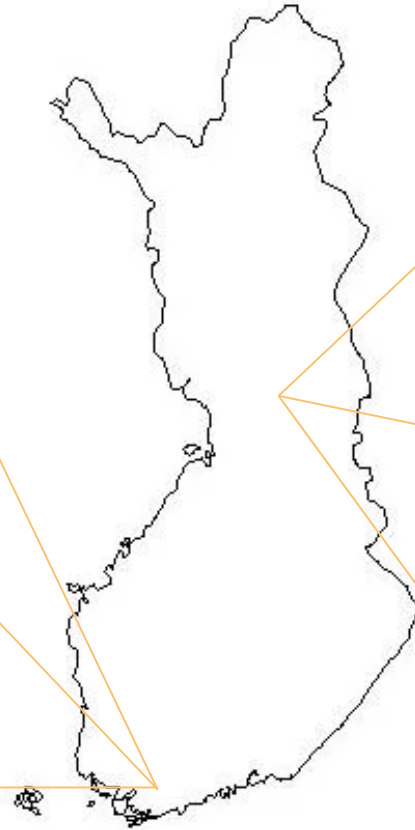
Uudenmaan väestö kasvaa voimakkaasti: alueen suurten kaupunkien lisäksi myös entiset muuttotappiokunnat kääntyvät kasvuun ja väestötiheys kasvaa. Toisaalta resurssiniukkuus johtaa kuntaliitoksiin.

Kiertotalous, puolustusteollisuus ja kestävä ruokajärjestelmän ratkaisut ovat merkittäviä kasvualoja paikallisesti ja kansainvälisesti.

Uudenmaan alueet segregoituvat. Maakunnan saavutettavuus heikkenee, ilmastokriisi haastaa kriittisen infran ylläpitoa, ja konflikteihin varautuminen näkyy mm. rannikon ja satamien turvaamisessa.

Maakunta on elinvoimainen, mutta väestö on keskittynyt Oulun seudulle ja raideverkoston varrelle. Pohjois-Pohjanmaalle jää kuntaliitosten myötä vain muutamia kuntia.

Pohjois-Pohjanmaa ottaa harppauksia puolustusteollisuuden kehittämisessä. Pohjoismainen puolustusyhteistyö lisääntyy ja maakunnasta tulee puolustusalan **”Piilaakso”**.

Merkittävänä haasteena on maakunnan asukkaiden elintason lasku ja eriarvoistuminen sekä osaavan työvoiman saatavuus. Samalla polarisoituminen haastaa arjen vakautta ja kuluttaa ihmisten voimavaroja.

Osa 3: Johtopäätökset

Johtopäätökset: Mihin tulisi ainakin panostaa, jotta Uusimaa menestyy tulevaisuudessa?

Kansainvälinen yhteistyö ja yhteydet maailmalle

- Uudenmaan kansainvälisen aseman vahvistaminen sekä yhteistyön että saavutettavuuden näkökulmasta
- Kansainvälisen yhteistyön kehittäminen liittyen esimerkiksi ympäristö- ja ilmastoyhteistyöhön, innovaatio- ja teknologiahankkeisiin sekä koulutusyhteistyöhön
- Kansainvälisten matka- ja kuljetusketjujen vahvistaminen

Vihreä siirtymä, kiertotalous ja ympäristöviisaus

- Ilmastopäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen
- Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden lisääminen
- Vihreän siirtymän investointien varmistaminen alueelle
- Siirtyminen kestävään energijärjestelmään, puhtaan energian riittävyyden varmistaminen ja kiertotalousratkaisujen kehittäminen

Turvallisuus ja varautuminen

- Kriisivalmiuden kehittäminen sekä alueellisen resilienssin vahvistaminen: kyky käsitellä ja sopeutua elinympäristön muutoksiin
- Turvallisen ja terveellisen elinympäristön edistäminen
- Uusien viljelykasvien ja ruoantuotantotapojen hyödyntäminen turvaamaan tulevaisuuden ruoantuotantoa
- Vesivarojen turvaaminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö sekä resurssitehokkuus

Saavutettavuus ja infrastruktuuri

- Kestävien liikenneyhteyksien ja -infran kehittäminen
- Uusien teknologioiden käyttöönottoa tukevan infran rakentaminen
- Sään ääri-ilmiöiden luomiin uhkiin varautuminen sekä kriittisen infran ylläpitäminen
- Rakennetun ympäristön ilmastokestävyyden parantaminen

Elinkeinoelämä

- Maakunnan kilpailukyvyyn vahvistaminen esimerkiksi varmistamalla vihreän siirtymän investointeja alueelle, panostamalla TKI-toimintaan ja kehittämällä Uudenmaan työmarkkina-alueen saavutettavuutta
- Monimuotoisen yritysperustan vahvistaminen sekä yhteisöllisen yrittäjyyden tukeminen
- Ekosysteemyhteistyön lisääminen

Työllisyys

- Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen houkuttelemalla kansainvälisiä osaajia ja sitouttamalla korkeasti koulutettuja osaajia
- Maahanmuuttajien työllistymiseen panostaminen
- Yrittäjyyteen ja yritystoiminnan kasvattamiseen panostaminen ja kannustaminen

Koulutus ja osaamisen kehittäminen

- Tasa-arvoisten koulutuksen mahdollisuuksien turvaaminen
- Osaamistarpeiden ennakointi, työikäisten jatkuva oppiminen, kansalaistaitojen ja vastuullisuuden kehittäminen
- Oppilaitosten teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyksien kasvattaminen
- Vihreän siirtymän teknologisen osaamisen kehittäminen

Asukkaiden hyvinvointi, tasa-arvo ja kotoutuminen

- Hyvinvointierojen ja eriarvoistumisen ennaltaehkäisy sekä perheiden hyvinvointi
- Terveystietoisuuden (ml. mielenterveysongelmien) ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen
- Ihmisten elämänhallinnan, tulevaisuususkon ja turvallisuudentunteen tukeminen
- Monikulttuurisuuden tukeminen esim. panostamalla suomen kielen oppimiseen, lisäämällä osallisuutta ja kasvattamalla kulttuurista ymmärrystä

Teknologia ja digitalisaatio

- Teknologia- ja AI-osaamisen ja niiden riskienhallinnan vahvistaminen (ml. ikääntyvän väestön teknologiaosaaminen)
- Terveystietoisuuden saavutettavuuden parantaminen teknologian avulla
- Vihreän siirtymän teknologia-innovaatioiden kehittäminen
- Teknologiseen kehitykseen ja uusiin toimintamalleihin varautuminen suunnittelussa

Johtopäätökset: Mihin tulisi ainakin panostaa, jotta Pohjois-Pohjanmaa menestyy tulevaisuudessa?

Kansainvälinen yhteistyö ja yhteydet maailmalle

- Kansainvälisen ja erityisesti arktisen yhteistyön kehittäminen liittyen esimerkiksi teknologiaan ja digitalisaatioon, matkailuun, koulutukseen ja tutkimukseen sekä luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen.
- Portti länteen: Kansainvälisen saavutettavuuden vahvistaminen (ml. Atlanttiset yhteydet sekä yhteydet Norjaan ja Ruotsiin) esimerkiksi turvaamaan koko Suomen huoltovarmuutta

Saavutettavuus ja infrastruktuuri

- Kansainvälisten liikenneyhteyksien kehittäminen
- Kestävien liikenneyhteyksien ja -infran kehittäminen ja uusien teknologioiden käyttöönottoa tukevan infran rakentaminen
- Kriittisen infran ylläpitäminen ja sään ääri-ilmiöiden luomiin uhkiin varautuminen
- Tietoliikenneinfran ja -palvelujen jatkuva kehittäminen
- Maaseutualueiden ja maakunnan sisäisten liikenneyhteyksien ja -infran kehittäminen

Työllisyys

- Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen houkutteleamalla kansainvälisiä osaajia ja sitouttamalla korkeasti koulutettuja osaajia (ml. korkeakoulusta valmistuneet)
- Matalan kynnyksen työllistymisen vahvistaminen
- Panostaminen matkailualan elinvoimaisuuteen ja maataloustyön houkuttelevuuteen
- Mielikuvien vahvistaminen hyvästä etätökohteesta

Vihreä siirtymä, kiertotalous ja ympäristöviisaus

- Kiertotalousratkaisujen kehittäminen ja ratkaisujen viennin edistäminen
- Uusiutuvan energian tuotantoteknologioiden kehittäminen ja hyödyntäminen (sähköintensiivisen teollisuuden sijoittuminen). Siirtyminen kestävään energiajärjestelmään
- Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen
- Uusiutuvan energian tuotannon, varastoinen ja siirtämisen sijoittaminen varovaisuusperiaattein

Asukkaiden hyvinvointi, tasa-arvo ja kotoutuminen

- Hyvinvointipalveluiden saavutettavuuden parantaminen teknologian avulla
- Hyvinvoinnin ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen
- Ihmisten elämänhallinnan, tulevaisuususkon ja turvallisuudentunteen tukeminen
- Panostaminen vieraskielisiin palveluihin ja valmiuksiin vastaanottaa kansainvälisiä huippuosaajia
- Kulttuurisen ymmärryksen kasvattaminen ja vaikuttaminen yleiseen asenneilmapiiriin

Koulutus ja osaamisen kehittäminen

- Koulutuksen saatavuuden turvaaminen
- Uusien koulutuskokonaisuuksien kehittäminen
- Osaamistarpeiden ennakointi, työikäisten jatkuva oppiminen ja kansalaisten kriisivalmiuden, kansalaistaitojen ja vastuullisuuden kehittäminen
- Vihreän siirtymän teknologisen osaamisen kehittäminen

Turvallisuus ja varautuminen

- Kriisivalmiuden kehittäminen sekä alueellisen resilienssin vahvistaminen: kyky käsitellä ja sopeutua elinympäristön muutoksiin
- Turvallisen ja terveellisen elinympäristön ja yhteisöllisyyden edistäminen
- Maataloustuotannon omavaraisuusasteen kehittäminen sekä uusien viljelykasien ja ruoantuotantotapojen hyödyntäminen

Elinkeinoelämä

- Uusien yritysten houkuttelemisen ja ekosysteemyhteistyön vahvistaminen
- Kilpailukyvyyn vahvistaminen panostamalla TKI-toimintaan, vihreään siirtymään ja vetytalouteen sekä puolustus- ja avaruusteknologiaan
- Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen
- Positiivisempi suhtautuminen kansainvälisten osaajien palkkaamiseen

Teknologia ja digitalisaatio

- Teknologia- ja AI-osaamisen vahvistaminen (ml. ikääntyvän väestön teknologiaosaaminen)
- Ruokajärjestelmän, vihreän siirtymän ja puolustuksen teknologisten innovaatioiden kehittäminen
- Investoiminen maakunnan ja sen toimijoiden teknologiaharppauksiin
- Teknologiseen kehitykseen ja uusiin toimintamalleihin varautuminen suunnittelussa

